శుభమస్తు.

# గ్రంథావతరణము.

---

ఈ "సిరియాళ చరిత్రను"ను మొదట నేను హరికథగా వ్రాయగా ఒక స్నేహితుడు చూచి నాటకముగా మార్చుదునని తీసికొనివెళ్ళినాడు. "పుస్తకం వనితా విత్తం పరహస్తం గతంగతః" యను సామెతగా నతనియొద్ద మఱియొకరు తస్కరించిరి. అయినను భక్తిరస ప్రధానమైన యీ "సిరియాళచరిత్రను కావ్యరూపముగా క్రీ॥ శ॥ 1940 సం॥లో నాహృదయ పరితృప్తి నొందునట్లు తిరిగి వ్రాసి కార్యసాఫల్యమొనరించుకొంటిని. ఈ భక్తిరసకావ్యమును సహృదయతతో శ్రీ మ"దుమాకృపేశ్వరార్పితము" చేయదలంచి యీ నాయన కీ కృతి నిచ్చియున్నాను.

ఈకావ్యమును క్రీ॥ శ॥ 1942 సం॥లో మాగురువులగు ఆదని ఆంధ్రస్థానకవి పీఠమధిష్ఠించిన బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని శ్రీ చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రిగారును, ఆంధ్రస్థానకవులగు బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కవిసార్వభౌములును శతావధానులు ఉభయభాషాకవులు అయిన బ్రహ్మశ్రీ శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారును ఈగ్రంథమును చూచి వారివారి యభిప్రాయముల నొసగిరి. ఇట్టి శ్రమ కల్పించినను నాయందలి ప్రేమతో హృదయపూర్వకముగా వారు యిచ్చిన యభిప్రాయములకు నాయభివందనము లర్పించుచున్నాను

ఈగ్రంథము నా మూలాగ్రముగ చదివి విజ్ఞాపనను వ్రాసిన చిరంజీవి శ్రీ సాలగ్రామ సూర్యనారాయణమూర్తి మద్వంశీయుడున్నూ సన్నిహితుడున్నూ ఉభయభాషాప్రవీణుడున్నూ కవియున్నై యున్నాడు. ఈతనికి ఆయురారోగ్యైశ్వర్య పుత్రపౌత్రాభివృద్ధి నొసగి భగవంతుడు సర్వదా రక్షించుగాక !

వయోధర్మమున మౌనమూనిన నాకొక యొత్తిడిని కల్పించి ముద్రించవలసినవిధిని బలపరచిన చిరంజీవి నా మూడవకుమారుడు భాస్కర నరసింహరామమూర్తికి ఆశీస్సులు.

స్వగ్రామమునకు ముద్రణము దూరమగుటచే నేను వెంటనే "ప్రూఫు" సరిచూచుకొను నవకాశము కుదరక కొన్ని పొరపాటులు దొరలినవి. అవి అరసున్నలు యడాగమ ఉకారసంధులు కొన్నిచోట్ల స్పష్టార్థప్రతిపత్తికై సంధ్యభావములు పాటింపబడినవిగాన చదువరులు ఇందలి దోషముల నెన్నిసూచించిన సవరించుకొందురు. తగు మాత్రముగా తప్పొప్పుల పట్టిక అంతిమమున సూచింపబడినది.

సారస్వతాభిమానులు అగు శ్రీ రిపబ్లిక్ ప్రెస్సువారీగ్రంథమును చక్కగాఁ బొందుపఱచి తీర్చి తప్పులులేక అందమైన లిపితో ముద్రణ చేసినందులకు వారికెంతయు నాకృతజ్ఞత.

ఇట్లు,

కృతికర్త

సాలగ్రామ చింతామణికవి.

---

శ్రీ మత్పర దేవతాయైనమః

# తొలిపలుకు

---

సిరిడీసాయిచరిత్ర అనెడి యీకావ్యమును విరచించిన

“సాలగ్రామ చింతామణి”

నేను బందరు స్కూలు పండితుఁడుగా వెళ్ళుటకు పూర్వము ఇంజరమను బ్రాహ్మణాగ్రహారమున నుండునపుడు నాయొద్దఁ జదివిన శిష్యులలో నొకఁడు. ఇతని తండ్రి సుబ్బారాయుఁడుగారు కూడ కవి యగుటచే నీతనివంశము కవితావంశము. ఆయీపుస్తకము నా మూలాగ్రముగ నేను వింటిని. సలక్షణముగా మృదుమధురమైనదిగా నున్నది. ఇది భక్తిప్రధానమైన చరిత్రము. సర్వథా పఠనీయము. ఇట్టి సత్కావ్యమును రచించిన యీతనికి శ్రీ మదుమామహేశ్వరులు శ్రేయోదాయకులయి, ఇతోఽప్యధికమైన ఆయురారోగ్య భాగ్యాధికములను ప్రసాదించి రక్షించుదురుగాక !

చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రి,
శతావధాని,
20-2-42.

---

# సిరియాళ చరిత్రము.

---

ఇది వింజరగ్రామ వాస్తవ్యులు పాలగ్రామ చింతామణిగారు రచించినారు. ఇందలి కవిత్వము నాతికఠిన మృదుమధురముగానున్నది. కవిగారే స్వయముగా నిందలి కొన్నిఘట్టములు చదివి వినిపించినారు. వీరికవిత్వము పోతన కవిత్వమువలె మిక్కిలి సులభశైలి నలరారుచున్నది. ఇందు సిరియాళునకును మాయాభిక్షుకుండగు శంకరునకును జరిగిన సంవాదము శ్రవణపేయముగానుండి, సిరియాళుని వేయినోళ్ళ వినుతింపచేయుచున్నది. ఈగ్రంథమంతయు భక్తిరస ప్రధానమైనది. దీనిని జదినవారి హృదయములు కరుణాతరంగితములగునని మఱియుం జెప్పుచున్నాను. గ్రంథకర్తలగు చింతామణిగారు మిక్కిలి యుదార స్వభావముగలిగిన మహాపురుషులు. వీరిహృదయము నిర్మలము కనుకనే వీరికవిత్వము నిర్మలమై నిర్దుష్టమైయున్నదని మనవిచేయుచున్నాను.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి,
రాజమండ్రి.
మహామహోపాధ్యాయ, కళాప్రపూర్ణ,
కవిరాజ, కవిసార్వభౌమ, అభినవవ్యాస, ఆంధ్రాస్థానకవి.

---

వేలూరి శివరామశాస్త్రి,
శతావధాని.

చిరివాడ,
తేలప్రోలు పోస్టు,
కృష్ణాడిస్ట్రిక్టు.

తన చుట్టుప్రక్కలనున్నవారందఱకును సాలగ్రాము చింతామణి చింతామణియేయని విదితచరము. ఇప్పుడీ సిరియాళచరిత్రము రచించి యీచింతామణి ఒరుల చింతల నాశ్రయింపవలయునా? చింతామణి యెంతగుణగ్రహణపారీణమో అంతకెక్కుడు గుణవత్తరము. చింతామణి సామీప్యమున కొలదికాలమున్నఁజాలు; మైత్రియన నెంతనిర్మలమో మఱి యింకెట్టిదో తెలియుటకు ఎంతయో దవ్వులనున్నను ఇప్పుడీ సిరియాళచరిత్రద్వారమున దాపులనున్నాము. సహృదయులు దీనిని చదివి తృప్తినొందఁగలరు.

వేలూరి శివరామశాస్త్రి,
శతావధాని.

---



శ్రీ సాలగ్రామ చింతామణి కవి.

శుభమస్తు.

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః

# విజ్ఞాపన

---

శ్రీమదామ్నాయమూర్తియు పితృసహజశ్రీయునగు బ్రహ్మశ్రీ పాల్గ్రామ చింతామణిశ్రీకవివరులచే వ్రాయబడిన "సిరియాళచరిత్ర" యను, నవ్యప్రబంధమును చూచితిని. మనుజిష్టపదార్థములందు రసజ్ఞుల కభిరుచిగలుగుట నైసర్గికమైనను అవసరంబుగ నాకొదవిన తత్కావివంశీయత-నన్నిట్లు ప్రోత్సహించినది.

ఈసిరియాళచరిత్ర ప్రాచీనార్వాచీన కవివరులచే గ్రహింపబడిన మాహాత్మ్యకలదియైనను నది తత్త్వాభ్యాసోపాసకులకు మాత్రము ముదావహముగుట విశేషముగ నిక్కావ్యము చక్కని సామాన్య శైలిలో బహిరంతస్స్వరప్రసపూర్ణమై ఆబాలగోపాలమునకందు బాటుగా సుగమముగ దెలిసికొనదగియున్నది. ఇదియొక పరిణత భక్తుని చరిత్ర. పరమార్థాభ్యుదయము నభ్యర్థించు భాగవతునకు భక్తికంటె యన్యముపాదేయముకాదు. శివానుకంపన మభ్యర్థించు సిద్ధునికి భక్తి జ్ఞాన కర్మ యోగ సాధనములు సమాదరణీయములు. అందు జ్ఞానాదిత్రితయమునకంటె భక్తిసులభమైనదని అచ్యుతోక్తి. అట్టిభక్తికి మార్గంబులు పలుతెఱంగులు అయ్యవి తపఃపూజా యజన అధ్యయన నామస్మరణ త్యాగాది రూపకములు. అందు త్యాగము సర్వాతిశాయి "నకర్మణా నప్రజయా ధనేన త్యాగే నైకే అమృతత్వ మానశుః" అని శ్రుతిప్రమాణ నిర్ణయము.

సామాన్యముగ లోకమున నెల్లరకు ధనమునందలి ప్రీతి కడుం గను నధికము. అట్టి ధనగతప్రీతికంటె పుత్రప్రీతి ఘనతరము. కాబట్టి

ప్రజలు విశేషవ్యయప్రయాసలకులోనై తీర్థయాత్రలు ఉగ్రవ్రతములు ఆచరించి అపత్యముంబడయుదురు. అట్టిబాలునికి బాలగ్రహపీడా నివృత్తి, కళాప్రావీణ్యత, అన్యోన్యదాంపత్యత, శతాయుష్కత, తద పత్యత కలుగుటకై పితరులు పడు పాట్లకు మితియుండదు.

ఇట్టి కష్టనిష్ఠురముల కోర్చుకొనుటయే పుత్రప్రీతియందలివిలువ. అట్టి యాత్మజుని త్యాగమునకు పణముగాకల్పించి అపత్యఫలముందృణ ప్రాయముగభావించి భక్తిని సాధించిన భాగవతోత్తముని పూనిక కడుంగడు ప్రశంసనీయమనుట నత్యుక్తికాదు. ఇందు సిరియాళుని తండ్రి "కన్నప్పను" మించి జీమూతవాహను నతిశయించిన సత్యమైన త్యాగయ్య. ఆతని శైవారాధనా విధానమపూర్వము. అమూల్యము. "శ్రద్ధయా దేయం అశ్రద్ధయాఽదేయం శ్రియా దేయం హ్రియా దేయం భియా దేయం సంవిదా దేయం అను శ్రుతి శిరస్సు యాదేశము నను వర్తించిన మేధావి. అట్టివిలువగల శివభక్తునియందలి ఘనతనెఱిగిన వారగుట నిక్కవివరులును నాయుదంతమునే కావ్యవస్తువుగ గైకొనిరి. శిల్పికి. అభిమానవస్తువు లభ్యమైన తద్గుణకీర్తన రూపకమగు కవితయు "పసిడికింబూదావివోలె" నెన్నికగల వన్నెవాసికలదియగును. కవనపు టల్లిక జిగిబిగియు ఒజ్జల యొరవడులకుం "దూ-చా, లు-తప్పని జాను తెనుంగు నుడుల వెలిముత్తియపుకోవలు ఉత్తమ దేశికప్రతీకాశనుగు నంతే వాసిత్వము. "అథాధివిద్యం ఆచార్యః పూర్వరూపం-అంతే వాస్యుత్తరరూపం" అను నుపనిషద్వాణి నన్వర్థముగావించు దేశిక చ్ఛాత్రానుబంధము ఉపదేశికునకు గౌరవము, అంతేవాసి అనువర్త నము సమగ్రముగ వెలయు నుత్తమలక్ష్యములు అనుటసత్యము.

ఇక్కావ్యమునందలి భాషానతి అన్వర్థమైన యబల, కబ్బపు తీవయు, నునువెల్లు లేబ్రాయపు ముగుద, అష్టదిగ్గజ రచనా ప్రాబల్యాన కొఱతమైనంతమాత్రమున దోసం గునా దోపదు.

కొందరు ప్రౌఢభారతిలోని పరిణతత్వము నభినందించినను మఱి కొందఱు బాలభారతి నెఱపు లలితపదవిన్యాసమునకు మురియని సహృదయు లుండకపోరు. మఱియు కవికి నైసర్గికమైన కవనపు పోకడను నిర్బంధముగనడ్డి అస్వాభావికమైన నవ్యసాహిత్యము అందమైనవ్యావహారికము అనుసరిగా నడువని తప్పు త్రోవలకలవాటుపడి బెణుకునొప్పులతో కుంటుటకన్న సహజత్వమును (ఒరిజనాలిటీ) నిర్మూలముచేయుట మహాపాతకోపపాతకములకంటె గరిష్ఠమైన ద్రోహమని విజ్ఞులందరు, కవికి సహజరచనయే తదభివ్యక్త ప్రతిభావ్యుత్పన్నతల వెల్లడించును. ఏకైకపుత్రత్వము నొక తృణప్రాయము భావించి జంగమ భిక్షుకు బలివెట్టి శివకటాక్షమునకు జోలికట్టిన భక్తావతంసుని పరాకాష్టతం దెలుపుపూనికతో సిక్కని కథకుంటువడనీక చదువరులయుత్సాహమునకు విఘాతకములగు సప్తాదశవర్ణనలను సమగ్రముగ వ్రాయకున్నను తత్తత్సందర్భోచితవర్ణనలు "సకృత్తుగా సలిపి కతనడిపినారు మఱియు సిక్కనికి ప్రాచీన కవితాభిమానమే కాక నవీనకవనధోరణి వెగటుకాదనుటకు శాబోలు కావ్యఖండముల నాశ్వాసములపేర వ్యవహరింపక తదర్థకమైన అవతంస నామ వ్యవహృతియుస్పష్టపఱచుచున్నది. ఇక్కనివరుల (జనక) పిత్రుపాదులు చక్కని తెనుగుపండితులట. (దత్తత) పితృపాదులు సత్యమైన అచ్యుతులు అగ్రజుడు త్ర్యంబక సఖుడు. అనుజులు సహృదయులు ఆత్మజులు ముముక్షుగ్రస్తులు. ఇట్టి యమానుషత్యమునెనయు సిక్కనివరులును "సత్పుత్రేణకులం" అను నానుడి ననుసరించి శతాధిక గ్రంథకర్తలగు నేటికవులలో నుత్తమైక కావ్యకర్తలగు వీరును నాకోవకుఁ జెందుదురనుట సహృదయహృదయాధిగత నిశ్చయము.

---

శ్రీమంతుండు సుదారవంశజుఁడు స
ర్వేశార్చనానైష్ఠికో
ద్దాముండన్వహా దానశీలుఁడు ప్రశాం
తస్థైర్యచిత్తుండు ని
ష్కాముండుం గరుణామయుండు సుమహా
సౌజన్యుఁడు న్బాంధవ
క్షేమాభ్యర్థి నిఁబ్రోచుతఁ శివుఁడు శ్రీ
చింతామణీ సత్కాంతిన్.

క. వితరణచూడామణి కీ
ర్తికి ద్యుమణియును న్యాయరీతి వెలార్పన్
చతురతశిరోమణియు ని
ర్జిత ఘృణియగా నీవదాన్యచింతామణి, సాన్.

యాచింపంగఁదలంచి భూసురవర
వ్యాజంబునఁ నిర్జరుల్
వాచాతీత వదాన్యునింట నెప్పుడుఁ
వాంఛింతు రిష్టార్థముల్
"ప్రాచీ" మాదని యెంచి యేమొ? అతిథిఁ
బూజింతురీ యన్నపూ
ర్ణా చింతామణి యాది దంపతులు స
ర్వస్వంబు త్యాగంబుగాఁ.
జనకులుగారు సంతతికి
సార్వజనీన సహాయ సంపదఁ
జనకులు స్వార్థముం జిదిమి
సత్య పదార్థనివేదనంబునన్

జనకులు అతిథేయులు ప్రి
　　　　యావశ్రీణిధుల్ నిరతాన్నదాన స
జ్జనకులు పుణ్యదంపతులు
　　　　త్యాగమునందవతారమూర్తులౌ.

పులుగద్దము క్షేత్రముం బోలెడియాజన్మ
　　　　పూత సదాచార పూర్ణశ్రుతము
ఇందిరాదేవికి న్మందిరంబై యొప్పు
　　　　బహుభోగముల దేలు భాగ్యమహము
బహుపుత్రపౌత్ర ప్రపౌత్ర దౌహిత్రుల
　　　　సతుల స్వవంశము హత్వవృద్ధి
పరహితౌషధక్రియా పాటవంబున "మృత
　　　　సంజీవనౌషధ శక్తి కలిమి

మంచితత్త్వప్రీతుండు ధర్మమార్గగామి
సహజకవితాధురీణుండు సదయుండఖిల
ద్విజవరానల్పసంకల్ప దివ్యకల్ప
కంబు చింతామణికవిగ్రామణియున.

భాగవతతిలకునకత" యను
రాగంబున శాస్త్రివ్యక్తనీతి రచియించుట నేం
డీగతి ఫలింపగల్గుట
నాంగ్లాశ్వదేశకగుణ కలిమింబగొనుచే.

కమ్మని తేటమాటలర
　　　　కమ్మని పోకడ పద్యమంపు పొం
కమ్ముల "చెళ్ళపిళ్ళకవి"
　　　　కైతకు పోలికగల్గ విశ్వభా

వమ్ముల పూర్వాముల్ కతయు
భక్తిరసస్ఫురణంబు నిట్టి నీ
మమ్మురయంగ నేటి కవి,
మండలిలో నరుదంట సత్యమా.
కలిమి వెలంది నీకడ సు
ఖస్థితి నుంట నెఱింగి వెంటనే
పలుకు పడంతియుఁ సహజ
వైరము నెంచక త్వత్కరగ్రహ
మ్మెలమిరచింప నేర్పుమెయి
సిద్ధఁజెనొక్కవిధంబజూపుచుఁ
విలువవెలార్పఁగాఁగల క
విప్రవరుండొకఁడుండియుండునే ?
క్రొన్నెలవెన్నెలవన్నెలచెన్నగు
కైతలో నునువెల్గు పూతపూయ
సర్వ సర్వం సహా సర్వస్వ కల్పనా
సౌదామినీలతల్ సరవిమెఱయ
నును వెలిజిగి తెనుంగును మింటిబాసల
కూర్పున పగడాలకోవనెనయ
పెక్కుచెక్కులనుసుల్. పిక్కటిల్ల గనొక్క
చక్కచక్కగ గూర్పు శైలిపాదల
నెగడి మగరాలపొగడొంపు నిగనిగలను
కవితహృద్యానవద్యమై గద్యపద్య
ముల బిసాళించు సౌంగధ్యములమికొనుట
చదువరులకెల్ల నోరూరు చతురఫణితి

సీ. ఘనకృపేశ్వరునను కంపాపరిప్లవ
భవమైనరసగత పావనమ్ము
ఆంధ్రసంస్కృతముల యందుపూర్ణులు పిత్రు
పాదులయాశీఃప్రభామహమ్ము
తిరుపతివేంకటగురుకటాక్షముగన్న
కవితకుగలిగిన గౌరవమ్ము
కైతకు కవ్వడిగాగల్గు వేలూరి
శివరామసహపాఠిశ్రీభరమ్ము
కల్పనానల్ప శిల్పప్రకారగరిమ
వర సువర్ణఘ్రువస్తువు పన్నె నెన్న
సికమమూర్తుల మెప్పులనెగడె చెళ్ల
పిళ్ల శ్రీపాదకృష్ణకవి ప్రవరుల
చింతామణి కవియన్నను
సంతోషముగాదు విబుధసంతతికి, తుష్టై
శాంతాత్మ కైతయెడ కవి
చింతామణి యనఁగదగును కబ్బపుఘనతన్.

ఇట్లు,
సద్విద్యావనతుఁడు,
నాలగ్రామ సూర్యనారాయణమూర్తి,
ఉభయభాషాప్రవీణ.
విలంబి, కృష్ణాష్టమి.

క. అరమేనఁ బ్రియసతి దే
హారమణ శృంగార సాంద్ర మమరిన నటుఁడై
సిరియాశవరమఁ డింజర
మిరవగు శ్రీపార్వతీకృపేశ్వరుఁ డోమన్.

ఉ. శీతనగాత్మజాసుతునిఁ
జిత్తసరోజమునందుఁ జేర్చి నే
ప్రీతిని సంస్మరించెద న
భీష్ట త్రివర్గఫలాభి కాంక్షతోఁ
జేతులుమోడ్చి వందనము
సేసెద విఘ్నములెల్ల ద్రోయ వి
ఖ్యాత యశస్కుఁడౌ యగ
ణాధిపతిన్ శరణాగతావనున్.

—◆ వాగ్దేవి ◆—

సీ. ఏమహాదేవి దా నేవేళ నాథుని
తలనాకి లిల్లుగా నొలగుచుండు
ఏమహాదేవి దా నింపుమీఱగ వీణ
సామగానమును త్రిస్థాయిమీఱ
ఏమహాదేవి దా నెల్ల కవీంద్రుల
వాగ్వ్రజసులలిత పదములుంచు
ఏమహాదేవి దా నెల్లవిద్యలఁ బుత్రి
వాత్సల్యమున నేర్పు పంతులమ్మ.
తే. గీ. వనజసంభవురాణి గీర్వాణి నీల
వేణి పుస్తకపాణియౌ వాణి నాదు
వాక్కునను నిల్చి కృతిరస వంతముగను
తీర్చి దిద్దుతఁ జేసియ తేట పఱిది.

—◆ ఇందిర ◆—

సీ. ఏమహాదేవి దా నెల్ల వేళలఁ బతి
నెడదవసించిసు ఖింపఁ జేయు
ఏమహాదేవి దా నలఁగు ముదాప్రునిఁ
గూర్మిఁ దోఁబుట్టువై గారవమిగులు

వివాహము చేసి యా నెట్టి పరిగ్రహము
రాజ్యమునేలు రాజుఁ జేయు
సహజా దేవర క్షేత్రము భ్రాజిల్ల
లోకనాయకునకు శ్లోకతగను

తే. గీ. సల్లి కమలాయతాక్షిని కంజలించి
సత్యరచనాప్రసంగ పాత్ర జగమునందు
తోరపు కళ్యాణ యీరీతి తొలుపబెనులు
నేల వరించంగ నీయుమన్ వేడికొంటు.

—◆ వేంకటనాయకుడు ◆—

క. అలమేలు మంగ సమేతుండు
చెలఁగ త్రికోటయు నేలను శ్రీశైలములపై
నెలకొన్న భక్తులఁ బ్రోచెడి
యిలువేల్పుం గొలుతు వేంకటేశ్వర దేవున్.

—◆ జానకీ జాని ◆—

తే. గీ. శ్రీరమ్య జానకీవరు
సారసదళనేత్రుని, లలిత జలధరగాత్రుని
కోరి భజించెద తారక
శ్రీరాముని మత్ప్రభుని దలంతుమటంచున్.

—◆ సరస్వతీ స్తుతి ◆—

తే. గీ. వ్యాసవాల్మీకులకుఁ గాళిదాసకవికి
దండి భవభూతి భారవి పండితులకు
బిల్హణ కవీంద్రునకు నల మాఘునకును
భట్టబాణునకుం జేతు వందనములు.

—◊ తొంటి తెలుంగు కవులు ◊—

ఉ. నన్నయ తిక్కయజ్వలను
నాచన సోమును శంభుదాసుఁ బో
తన్న మహాకవీంద్రవరు,
ధన్యుని పూరన నకారనాఖ్యుఁ బె
ద్దన్నఁ దెనాలి లింగన నె
డన్ దలపోసెద భాస్కరున్ మహా
న్నెన్నియొ గోత్రముల్ భువిర
చించిన సత్కవులం దలంచెదన్.

—◊ నేటి రచయితలు ◊—

తే. గీ. నేమ మొప్పంగ కవిసార్వభౌము నెన్ని
ఘనులను కవీంద్రులతో మహా కవులకెరఁగి
కల్పన నవల్పబిరుదముల్ గాంచినట్టి
తక్కుఁగలకవులకొకపది మ్రొక్కులిడుదు.

—◊ అసాధారణ గురుస్తవము ◊—

చ. తిరిగి ధరాధినాథుల సు
ధీగణముల్ దరిసింప వాఁడె చే
బిరుదములందె పండిత క
విస్తుతి రోదసిమారుమ్రోయఁగాఁ
బరగి కవిత్వచంద్రిక న
భంబున నింపిన పుణ్యమూర్తులౌ
తిరుపతి వేంకటేశ కవి
ధీరులకే నొనరింతు నంజలుల్.

—॥ సుకవి స్తుతి ॥—

మ. అవనీనాథుల సన్నిధానమునఁ
దత్త్యాగధారాప్రవా
హవిశేషంబునఁ దోఁగి కంఠములు స
ర్వోన్నతిం జెంది మెచ్చంగఁ బే
ర్కొనవధానంబులొనర్చి మించు "తిరుపతిం
టా!" యన్న పేరుగాంచి శ్రీ
శివరామాఖ్య కవీంద్రచంద్రములకేఁ
జేదోయి సంధించెదన్.

—॥ సహృదయులు ॥—

సీ. భవ్యమహాశ్రీసత్కృ భావరాగయంబు
రచియించెనెవ్వాఁడు రసముఁ జిల్కఁ
నెఱి నగస్త్యేశ్వర చరితంబు భక్తితో
రచియించెనెవ్వాఁడు రసముగుల్కఁ
చాటుధారలబాహు చక్కఁసిద్దేలిసి
రచియించెనెవ్వాఁడు రసపుమొల్కఁ
పాండిత్యమునదోర్యగ భారవిర్యాహకం
డభినయశాస్త్రవిద్యాధికుండు

తే.గీ. సూరుభట్టాన్వయుండును సుద్ధయశుఁడు
సద్గుణాకరమూర్తియౌ సత్కవీశ్వ
రుండునువివేకియతులధీరుండునైన
"వైద్యనాథ" ఖ్యకవికిదె వందనములు.

చం. ఎలమిని నేను నాతనుచు
యింజరిమంచున క్రైస్తవుల్లుపాన్
కలసియు జేస్త్రి తెంపుశత
కంబుల వ్రాసిన వారహాసముల్
కలియక వేరు వేరుగను
కబ్బములన్ రచియించినాను హా
వెలువలి వీరశంకర క
విన్ దలతున్ మది బాల్యమిత్రునిన్.

— కు క వి... ని ం ద —

చ. అదియిదిలేదటంచుఁ బరి
హాసము జేసెదరంచు మిమ్ము దూ
రెదరొక కారణంబున "స
రే" యటులైనఁ గవిత్వసస్యముల్
కుదురుగ మోసులెత్తునె ? ని
రుద్ధభవత్స్మృతిని "వంగతోటలో
నెదురుగ "దిష్టిబొమ్మ" నిడ
కెవ్విధినాకృషిసాగుఁగాకవి !

— షష్ఠ్యంతములు —

కం. శ్రీకాళికాప్రియునకున్
లోకారాధ్యునకునాది రూపాక్షునకున్
భూకైలాసనివాసికి
నీకావ్యపతికి నుమాకృ పేశశిరునకున్.

కం. శ్రీగిరిశామాత్యు సుధీకరునకు
పాత్రకటనస్తుత్యగుణ చారిత్రమతికిన్
పావనసంగీతునకు గృ
హ్యైకాయత్తునకు నమస్కృతి పేర శివునకున్.

కం. శ్రీకాత్యాయనిధవునకు
నాకాధిపవంద్యునకు నయగుణమతికిన్
లోకేశపూజితునకున్
యాకృతినర్పింతు నమస్కృతి పేర శివునకున్.

---

## —కృతికర్తృవంశావళి—

కం. ధరపాలగ్రామ శ్రీ
హరిపూజలు జేయువార లగుటకతమునన్
నరపాలగ్రామముశుభ
కరగృహనామము మెప్ప గా ధరయందున్.

సీ. ధరగౌతమీభరద్వాజతీరంబున
వింజరగ్రామంబు వెలయుచుండు
అగ్నివిద్యాయందు న సమానపాండిత్య
ముంగల్గియుందురు భూమిసురులు
ఘనరవశిష్టగోత్రంబునం దలరారు
వర సునాలగ్రామ వారలందు
నెంచి కీర్తిగాంచెను విఖ్యాతపురుషుండు
[illegible] నెలమిబరగ

గీ. అతనికిమువ్వురాత్మజులందు పెద్ద
రామనాఖ్యుడు సంపదల రాణనెనగె
[illegible] శ్రీతన్నగారు
ముందెనసాముడు [illegible] సమానమునను.

గీ. ధీబలంబునఁ గాఁగల నారతాఁగ
రంచువిద్యలనేర్చె సముంచితముగ
సర్వవిద్యలసంపూర్ణ శక్తిగలిగి
మూడుమూర్తులకీర్తిగా మొనరరంగ.

ఉ. పెద్దసుతుండు రామనకు బెం
పెసలారగ వెంకమాంబపై
దద్దయుబెండ్లి జేసియు ము
దంబున నుండగ నాటిగర్భమం
దిద్దరు కూర్మిపుత్రులుద
యించిరి వెంకయ పేరయాఖ్యులై
యొద్దికమీర బెర్గుచు మ
హోన్నతకీర్తి చరించసంతలోన్.

గీ. వెంకయకు తండ్రిముందుగా బెండ్లి జేసి
పిదప పేరయవరునికి ముదముమీర
సుగుణవతి బుచ్చెమాంబయన్ సుదతి జూచి
పరిణయమొనర్చె వైభవ స్ఫురణమెరయ.

గీ. బుచ్చెమాంబిక గాంచెను మువురసుతుల
నల్వురు సుపుత్రికలఁ గాంచె చెల్వుమీర
పెద్దవెంకయ్య రామయ్య పిన్నవెంక
యాఖ్యు లనగను బరగిరి యనువుమీర.

గీ. రెండవసుతుండు జ్యోతిష పండితుండు
యెల్లవిద్యలుదెలిసిన పెల్లిమంకు
బుధనుతుండను త్యాగియు భోగియగుచు
వర్ధిలుచునుండె తరడ్రి సం, బరపడంగ.

ఉ. ఆతరి శ్రీతసాఖ్యాన క
ఖండ గుణాన్వితత లక్ష్మీదేవిదాన్
ప్రీతిచెలంగ వేడుకను
బెండిలిఁ జేయగ సంతసిల్లిమున్బై
యొంతయు ప్రేమలీల సుఖ
యించుచునుండగ నెల్ల బంధుగుల్
సంతసమంద దంపతులు
సౌఖ్యగతిం జరియించ సంతతోఁ.

ఉ॥ సీతనగారి పాండితి వి
శేషము లించుకఁ జెప్పనేర్తు నా
ఖ్యాతి దిగంతరంబుల ప్రి
కాశత నొందె సభాంతరంబులఁ
జ్యోతిష కేరళంబులను
సూరిదవేణ్యులచే బహుకృతుల్
బ్రీతినిబొంది యూహ్యముల
వేలకు వేల్ బహుమానమందెతాన్.

సీ॥ శ్రీజనిసౌభాగ్యుడు । చెలువొందు కమలనా
భునకును దిన చర్య । ఘనత జెప్ప
మెచ్చి యా భూ విభుం । డిచ్చె మాన్యంబును
శాల్వలు వేయుగ్గ । సగ బహుమతి
పొందిన గొప్ప గుణుడు । ప్రశ్న జెప్పిన మెచ్చి
కానుకలు నూరార్లు । కానుకలిచ్చె
మాన్యదేవర సంశ । ముఖ్య ప్రభువులుగాడు
వలయు సన్మంటిని । బనుపుచుండె

గీ॥ మంచి మనసేవుల సృగుం న । న్నాన్న నసంపె
వేడుకను వేల వ్రజునికి । నిన తిరిగి —
సట్టి సీతన్నగారి సృ । శ్రీస్తుతి నలసి
యగునె వర్ణింప నాసు । వసహాగాని.

చ॥ క్షపన సుభలగ్నమానమున స
ఖండ నుహాసిద్ధ మండెలర్స గా
తనయుడు లచ్చనాఖ్యనను
దారిగుణాధన్యుడు వెంట దేసు సున్
వినయ సుశీల ధన్యుడగు
వెంకమనాఖ్యను బెండ్లి సేయు వా
రనయము సౌఖ్యలీలల మె
లంగుచు నుండగ సంతవారికిన్.

గీ॥ అఖిల గుణధన్యయగు వెంక । మాంబకెలమి
ముగ్గురు కొమరితెలును మఱి । ముగ్గురు సుతులు
నెలమిగల్గిరి సంతసం బినుమడింప
బెనుపసాగిరి యెంతయో । ప్రేమవారి.

గీ॥ పెద్ద వెంకయ్య సోమయ్య పిన్న సుబ్బ
రాయుడనగను నేర్లను । రహిని యిడిరి
బీదసాదల కన్నంబుఁ బెట్టునట్టి
వెంకమాంబిక నెన్నని । విబుధుడున్నె.

క. తనసుతుడు వెంకయ్యకు ల
చ్చనగారటు ముదముమీఱ । సత్వరకీర్తిన్
ఘనపుణ్యశీల శాయమ
యను కన్యకజూచి పరిణ । యమొనరించెన్.

గీ. బాయమాంబిక సంతతి । వడసె సిల్వ
కునికి వెంకయ సంతోష । మినుమడింప
సుబ్బరాయుని రెండవ । సుతుని శేష
యాఖ్యుఁ దత్తుఁగాఁ గొనె । నంత మతియు.

గీ. సుమతి యను నస్సమాంబను । సోమయాఖ్య
మాతృసునకు నిడి పెండ్లి । శోభఁ జేయు
వారి యుభయులు సంతోష । వార్ధిఁ దేల
సుబ్బరాయుని చరిత [illegible].

సీ. కార్తాంతిక గ్రంథ । కల్పవృక్షఫలంబు
అనుభవించిన వాని । [illegible]
శ్రీకృష్ణ [illegible] । [illegible] లావ
[illegible] నక్షత్ర । [illegible] శాలి
[illegible] । [illegible] కోవిదు [illegible]
సుబ్బయ్య శాస్త్రి సుతుని జూచి
భావి [illegible] భాగ్య । చిహ్నము లెల్ల
యూహించి దత్తుగా । నిమ్ముటంచు

తే. గీ. [illegible] సంతోష । [illegible]
[illegible] దత్తునిగను
సుబ్బరాయాఖ్య [illegible]
అ[illegible] మహాత్మ్య మేమొ ?

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible] గలుగు [illegible]
సుబ్బరాయ [illegible] హితుఁడు.

సీ. వేదశాస్త్రాదిసద్విద్యలందొప్పుశ్రీ
తనసుతుసుబ్బరాయునకు వేడ్క
అనుకూలవతి నర్సమాంబను ప్రథమంబు
నను ద్వితీయంబున సంయోగసౌఖ్య
పుల్లమసాధ్వీసంపల్లీలను ద్వాహ
ముంజేయువారలామోదమలర
అన్యోన్యముగనుండ నంతనామెకును సో
మనయు శేషన్నశ్రీ తనయును మరి

ఆ. వె. లచ్చనయటంచు నల్వుర రహిని సుతుల
యిరువురను పుత్రికల గాంచె నెలమి వారు
వెంకమయు చిన్నమాంబలన్ పేర్లచేత
పెర్గుచుండిరి దినదిన వృద్ధిగాను.

క. ఘనముగ తుల్యాతీరం
బున నొక గ్రామంబునందు పూర్వులు మాకా
రెనలేని సంపదలచే
తనుసాలగ్రామవారు తనరిరి వేడ్కన్

గీ. వివిధధాన్యపు పాతర్లు వేసియుంట
చేత పాతర్ల గెడ్డంచు జెప్పుచుందురి
భూవసతి కొంతగల్గ నప్పూరివసించి
కాపురము చేయుచుండిరి సుఖంబుగాను

వ॥ ఇట్లు నాయూరనుండు మా వారిలో.

ఉ. ఆయతకీర్తిశాలియు గు
ణాఢ్యుడు నాదగు సుబ్బరాయాఖ్యుడన్
ధీయుతుడార్యవంశిత వి
ధేయుడు దానమునందు నెంతయో

శ్రీయముగన్నవాడు బుధ
శేఖరులకాదరించువాడు సౌ
ఖ్యాయత్తుడై వెలుంగుచు సు
ఖంబుననుండియెసంతనాతడు౯.

గీ. సుగుణభూషణంబు గుణవతి శోభనాంగి
యైన గౌరాంబికను బెండ్లి యాడె నామె
వలన సంతానము సుగన వెలసె వారి
సరవిచింతామణిసుత చ్చలనంగ.

క. తన సంతతిలో పెద్దను
తనిచింతామణికి పెండ్లి తోసముమీరన్,
ఘనశీల బాపమాంబిక
యను కన్యకఁ జూచి పరిణయము పొనరించెన్.

క. పతిసేవ బాపమాంబిక
కి తంత్రంబుగ జేయునామె కెనసరి లేరీ
క్షితియందు దండుచాలు
సతతముభక్తిపై నమసుచు సంభావించున్.

సీ. తన యింటికేతెంచు చిన్నశిష్యులనెల్ల
సత్కరించుచు సుభోజనము నొసంగు
ఎవ్వారలేగిన నెన్నడు లేదనకన్ని
నానాస్వాంబుజేకూస త్వార మొసంగు
తన నాథులందు నిసుమంతయు నెందనక
జూచి నర్తించెడి సుగుణశాలి
శ్రీనాథులయందు భేదమించుక లేక
సమబుద్ధిజూచువి శాలహృదయ

గీ. డర్థిజనకల్పవృక్షమం చనగవచ్చు
ఆర్యసుతుఁడు సతతవరాదార్యవంతు
డైనచింతామణియు దనస్వ నస్థులుగ
లేదు-పొమ్మన్న మాటయోరామనోట.

తే. గీ. బాపమాంబిక యేవేళ వంటచేసి భర్త
దోడ్కొనివచ్చిన వారికెల్ల
భోజనమొసంగిపరితృప్తి బొందునట్టు
జూచివర్తించుపాయమ్ము సుగుణమేమొ.

ఆ. వె. బాపమాంబకడుపు ఫలియించె నైదుగుర
సుతలనికనిరువుర సుతులగనెను
వారలందరినతి గారవంబొప్పగ
బెనుచుచుండెవారి ప్రేమమీర.

గీ. సుబ్బయయు అచ్చయయునంచు సుతులకెలమి
పేర్లుచింతామణియు బెట్టెవార్లనంతో
ప్రేమనొప్పారగాంచంగ బెర్గుచుండ్రి
మహిని వెలసినరామ లక్ష్మణులనంగ

గీ. గౌరమాంబక బుచ్చాంబికయును మాగ్గ
మాంబయు కొండంబమరియు రామాంబలనగ
పేర్లనిడెవారి నెంతయో ప్రేమ నొప్ప
బెంచిపెండ్లిండ్లొనర్చిరి ఘనత మెరయ.

వ॥ అంత తొల్లిటి తలల్పాటీవి ఏసియుగు

గీ. సుబ్బయాహ్వయుడైడవ సుతుడునచ్చ
నాఖ్యునకు పెండ్లిచేయంగ నగునసమయము
వచ్చియున్నదిజేయంగ నలెనటంచు
తండ్రియోజన జేసెను డంబుమీర.

గీ. ధనమువిద్యలసర్వను సాత్వికముగను
బుద్ధిచందముబృహస్పతిం గోలి [illegible]
[illegible] చ్చ [illegible] మునతిసుశీల
చేయు [illegible] శ్చయము [illegible].

ఉ. అద్భు [illegible]
[illegible] బులు [illegible] చేయునా
[illegible] భా [illegible] యును [illegible]
[illegible] గిలు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] కొంచ్చిన [illegible].

సీ. [illegible] పురా [illegible]
[illegible] ఘన [illegible]
[illegible]
[illegible] గనె [illegible]
[illegible]
[illegible] బాలని
[illegible]
[illegible].

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible].

సీ. తమకుసంతతి లేమికి తాముదిగులుందక
దనవారిరీతినం దరిదలంచు
అన్నపుత్రులెదాము కన్నపుత్రులటంచు
భావించిప్రీతిని పరలుచుండు
ముద్దుముచ్చటలునా మోదంబున జెలంగి
కడుప్రేమబిడ్డలు గారవించు
తులలేనిసంపత్తు గలిగియుండులకును
దాతృత్వమెప్పుడుబీ దలకుజేయు

గీ. తమకునుద్యోగములగల గనుచువిరక్తి
వీగుటయు లేకున్యాయముంబు విడువకెల్ల
వేళలందునమాకిభక్తి విడువకుండు
అచ్చనచరిత్రమెన్నంగ నచ్ఛశంబు.

క. ఘనుడౌచింతామణిపెద
తనయునువెంబ్బయ్యకెలమి దగుసీతను సా
ధ్విని బెండ్లి జేసి యెంతయు
మనమున సంతోష మునుమునుకింపగ నంతట.

గీ. భాస్కరారాధనంబున పరమభక్తి
ప్రతిదినంబును నతడుత్త పవ్వకమె జేసి
కాంతయును దానుసంతోష గరిమనుంచ
సంతతిగలిగె భాస్కర స్వామికృపను.

చ. సరవిని సీతమాంబకును
సంభవమందిరిపుత్రిలిద్దరున్
సరసయకన్యయాఖ్యలన
నారతముందగనొప్ప పుత్రికల్

సరసము బాపన్నార్యుని

సత్యాగుణాన్వితసన్నపూర్ణయుక్

సుతియు శ్యామమాంబయును

మానినులెసగినెల్లుంన్ వెసన్.

సీ. సరసయాఖ్యునికి త్తరి నయగుణాఢ్య
సుగుణవతిభాగ్యశాలిమాసుందరాంగి
యైన శ్రీరామతారకమునేటిసత్య
కామునిల జూచిన్వై మాహా కమ్మునన్నో.

గీ. సుబ్బయాహ్వయుతమపెద్ద సుతుని నెలమి
పెండిలియొనర్చిదపసం ప్రీతిమీర
నగిన వరులను జూచిసం తసముమీర
తమదుకొమారితెలకు వివాహములొనర్చె.

సీ. ఎలమి గలవానిన్నేశ్వర భక్తి వాడు
తల్లిదండ్రులయొడ్డప్రేమ దనరువాడు
సుబ్బయాహ్వయుండెడివ సుతుడుగనక
యాఖ్యునకు నార్య వానసుతుని సతిపునేసె.

చ. ఘనమతిశాలియుంకియును
గౌరవసీయుడు నాటివారిపై
నెనరుగలట్టివాడు కడు
నేర్పరి లౌకికవైదికంబులన్
ఘనుడనిపించుకొంచును స
ఖండధనంబునుగూర్చినట్టి యా
ధనదునిబోలువాడు గుణ
ధన్యుని నర్సయనెన్నశక్యమే.

కం. అనరసయ తనవాజా
యమునాంబియు సర్వసుఖములందున మరియున్
మెనలేని కూర్మినుండగ
జననీజనకులకదెంతో సంతోసమాయెన్.

సీ. సర్వవేళలయందు సంతోష మొందుచు
కాలంబు సుఖముగా గడపుచుండ
అప్పన్న సుబ్బన్న యనువారలును దగు
ఘనుడు సుబ్రహ్మణ్య యనఘునకును
సుగుణులౌ హేమాద్రి సూర్యనారాయణ
సత్యనారాయణుల్ తనయమణులు
గుణవంతులైననా గురుపుత్రులుదయింప
ప్రాప్తికాలమ్రాయమయినను గాఢమౌ వాడు

గీ. మహితసుబ్బమ శీత రామవర్మలను గ
రామతారకమునకు సర్వశక్తిలమి
నుదయమందిరి సంతసంబొనను గనుగ
సిరియునంప త్రిప్తితే కొండతి శ్రీనా.

కం. అనఘుడు చింతామణి
చినతనయుడు అచ్చెంద్యకలమి దగురామమవో
అనుపమగుణవతినాంచి
ఘనవిభవముతోడ బెండ్లి గావించెను తాన్.

గీ. మరియు కొండవసతిగను పరమసాధ్వి
యైన బుచ్చెమాంబయన్ మానవతిని
గాంచి ప్రేమననైన హాహీ కడుమ్మనర్వ
అంతయాత్రకు కాశికై యరిగెవారు.

చ. జననతుడచ్చయార్యుడు వి
శాలయశస్కుఁడు రామమంత్రిమున్
దనమనమందు నిష్టమున న
దాదగ చింతనచేయువాఁడు మే
లనుపమభాగ్యశాలియును
ఆకృతిఁగో ప్రతియేటనన్నమున్
జనులకుఁ బెట్టు సత్త్రమును
జప్పెను నాగరసంగనమంబునన్.

గీ. సాధుమున్ గని శ్రీజగన్నాథపురిని
మాతులనుమాత్మ చరితేంద్ర ఖ్యాతినిత్య
యొందరతిఘటంబుకంటికి నీను చేర
పడ్రిసా నతరాగను భోజనమునసంగు.

గీ. కోట్లకు దోర్బగిగాలుం దోటి గొంతికాల
ముస్థ్ర స్వాస్థ్యసారము జేసె గోప్యగాను
ధీరుడన్నింటి సౌఖ్యవ్యాపారమందు
కోట్లు కీర్తిచేకొంపు గొనెను జంపు.

గీ. అంతటం దానగేను పాత్రం స్థైర్య యుచ్చ
యాఖ్యనను నతముకొనాని తెగచ్ఛపాంబ
నచ్చి పెంటివిజేసెద నెలను మిాగ
నదిగని డసినన్నయాస్య భాత్రిణికె.

కం. అనవిని పిందాపూర్ తన
తనయునికిఁ జెప్పెను మనమంబున జెండెన్
అనుప్రగబాహువుమతులనగగ
జనకన్నయశాస్త్రి తనయ నదనమ్మునకున్.

ఉ. అంతట నచ్చయాఖ్యుడు మ
హావిభవంబున బెండ్లియాడ వా
రెంతయు వేడ్కతో తరలి
రెల్లరు దాముసు బంధుమిత్రులున్
వింత జెలంగ నచ్చయకు వేడుక
నచ్చమసాధ్వి కత్త్రిన్
సంతస మొప్ప బెండ్లియట
జర్గె కురంగిపురంబునందునన్.

గీ. పెండ్లి జరిగినపిమ్మట పెండ్లికూతు
నత్తవారింటికనిపి వారచటమూడు
రాత్రులను నిద్రజరిపిరి లలితగతిని
కార్యముభయులకును జేసె ఘనత మెరయ.

ఉ. అంతట నచ్చయార్యుడును
నచ్చమసాధ్వియు నెల్లవేళ లిం
తింతన రాని సౌఖ్యముల
నేకవిధంబుల నొందుచుండ ర
వ్వంత కొరంత లేకమరి
యాదగ కాలము బుచ్చుచుండగా
సంతతి లేని లోటునకు
జాలగ చింతిలుచుండె నెంతయున్.

గీ. రైలులేనిదినంబులన్ కాలినడక
భార్యయును దానుహితులతో బయలుదేరి
వరుస పురముల పల్లెల సరశిగొంచు
కాశియాత్రకునరిగిరి క్రమముగాను.

గీ. అంత క్షేమేశ్వరపుఘాటు నందునుండి
వలయువస్తువులన్నియు నెలమిగూర్చి
పిదప క్షేత్రోపవాసంబు మోదముమీర
జేసియటనిత్యయాత్రలు చేయనెంచి.

సీ. శ్రీవిశ్వనాథునభిషేకించి పిమ్మట
మాధవస్వామిని మోదగాంచి
దుండిగణపతికి దండంబులఁ బెట్టి
దండపాణికి వందనమొనర్చి
భైరవస్వామికి గారెలర్పించి
కాశీగుహాకునమ స్కారమిడియు
గంగనుస్నానంబు గావించి యంతట
శ్రీభవానినిపూజించిమరియు

గీ. అంతమణికర్ణికాక్షేత్ర మందుస్నాన
మందనుంజేసి తమకున్న మందిరమున
భోజనాదికములజేసి పొందుమీర
కాడిభాయినిదర్శించి గవ్వలిచ్చి

గీ. నందకేశునిప్రముఖగ ణాధిపతుల
కెల్ల శివలింగములకును హీనభక్తి
మొక్కిరిభక్తిమీరగ మోదమాయ
అంచునతిభక్తిమీరహా రచటనుండె.

గీ. నిత్యయాత్రలు జరుగగా నెరపిమీర
కాశిగయయునుమరిప్రయాగ కలకనేగి
అచటచేయంగవలసినవన్ని విధులఁ
జరిపి యయోధ్యకంతట నరిగినారు

గీ. సరయునదిలోన స్నానంబు జరిపియంత
రామమంత్రోపదేశచే గ్రామమందు
దశరథాత్మజు సౌధముల్ తగను గాంచి
స్వర్ణ రాముని దర్శించి సత్వరమున.

గీ. నిత్య యాత్రలు పరుసగా నెరపి మీద
ముక్తిమంటపమును సల ముసిచూరంబు
నెల్లఘాటుల సత్రాల నెల్లఁజూచి
కాశికాపురినుండియు గయకునరిగి.

గీ. ఫల్గుణీనదిస్నానంబు పడసి పిదప
అక్షయావటచ్ఛాయేయ మందుజర్ప
దగినవిధులను నెరవేర్చి తక్షణమున
విష్ణుపదమును బూజించి వినతులనిడి.

గీ. అటగయావళిచేసు ఫలాప్తినొంది
శ్రీసుమంగళగౌరి పూజించి మీద
చేయవలసిన యాత్రలజేసి వారు
క్రమముగా నేగిరల ప్రయాగకు ముదమున.

ఉ. మీద ప్రయాగ సందతి స
మీపమునంగల కోటలోని కా
మోదముతోడ నేగి వట
మూలమునుంగని అందుగల్గు దా
మోదరుడారగా గలుగు
ముఖ్యసిలింఫులకెల్ల భక్తితో
సాదరమొప్ప మ్రొక్కులిడి
చయ్యన నేగి త్రివేణికంతటన్.

గీ. పసుపుకుంకుమచీరలు ఫలములాది
వస్తువులఁగూర్చి గంగకు వందనమిడి
రమ్యముగ వేణిపూలన లంకరించి
వేణిదానంబొనర్చిరి వేడ్కమీఱ.

గీ. యాత్రపూర్తిఁ జేసివార లచటనుండి
తిరిగి కాశికి నందఱు నరుగుదెంచి
అచట నొకకొన్నిమాసంబు లధివసించి
గంగఁ గొనుటకుఁ బ్రయాగకును వెడలి.

గీ. శుద్ధగంగను వేడిడి శుద్ధులగుచు
కలశలందున పరిశుద్ధ గంగఁబట్టి
యుంచుకొని కాశి నేగ కుండగా మెప్పుగాంచ
బుద్ధిచే కాశినారిని బోయినంత.

గీ. దానసంగల్పముఖ్యయాత్రలను జూచి
శ్రీజగన్నాథనుభద్రల సేవఁజేసి
పనిగ రామేశ్వరంబును నరిగివారు
రామలింగేశునర్చింప దలచి.

గీ. అంతటఁ బుష్కరతీర్థంబు నందు స్నానప
మాడి క్షేత్రపుణ్యస్నానమా రాముసుండి
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సేవజేసి.

గీ. ఆ ధనుష్కోటికందు నరిగి మీద
సేతువున స్నానముం జేసి ప్రీతి మీద
దర్భశయనంబు దరిజేరి తత్క్షణమున
శిలయున్న పాషాణములను గాంచి.

గీ. మధురమీనాక్షి పూజించి మరలి సరగ
కుంభకోణేశు సేవించి కుతుకమరల
చేట్కు శ్రీరంగనాథు సేవించి పిదప
జంబుకేశ్వరు సద్వంద నంబుల నిడి.

ఉ. చేరె చిదంబరంబు గని
శీఘ్రము గానచిన్మౌళి కేగి యా
దారిని పక్షితీర్థమును
తద్దయు మాయవరంబు గాంచియు౯
తోరపుభక్తి కంచి నర
దుర్గ నల పేరమ దేవి నెంతయు౯
తీరని ప్రేమ మొక్కులను
దీర్చి జనెన్ శివకంచి కందరు౯

క. ఏకాంమ్రేశ్వర దేవుని
నా కామాక్షి దేవిగాంచి నతివినయమున౯
ప్రాకటభక్తిని ఫలములు
పీక సమర్పించి జనిరి వే తిరుమలకు౯

చ. తిరుపతి నేడుకొండల న
తిత్వరితంబున భక్తిమీర శ్రీ
వరముని వేంకటేశ్వరుని
దర్శనఁ జేసి నమస్కరించుచా

జరిగలయాచకావళికి
దానముధర్మముచేసికొంచు నె
క్కిరిదగ శేషశైలమును
కేవలభక్తులతోడనెక్కుచున్.

గీ. మొక్కులనుదీర్చికోనేట మునిగి పంచ
కప్పురముజేర్చి తాంబూల మొప్పగొనియు
దగనుగుడికిప్రదక్షిణ త్రయము నొనర్చి
సరిగ మ్రొక్కుచు వెంకటేశ్వరునిదరికి.

గీ. ఎదురుగానేగిహారతి నిచ్చిస్వామి
కెలమిసాష్టాంగదండంబు లిచ్చిపిదప
పంచశర్కరయును తమల పాకులందు
హెచ్చుదక్షిణపెట్టిసం దిచ్చె వారు.

గీ. అంతస్వామిప్రసాదంబు నందుకొనిరి
బసలకేగియువంటల వడిగజేసి
భోజనాదికృత్యంబులఁ బూర్తిజేసి
గ్రామమంతయుగనిస్వామి కడకువచ్చి.

గీ. సాంధ్యకాలాన వెంకటేశ్వరుని జూచి
వందనములిడి దీపముల్ డెందమలర
గాంచియారాత్రిసమయాన గడిపిమనము
దినము నాకాశధారకు బోయియంత.

గీ. కనులపండువనాకాశ ధారగాంచి
రందుస్నానంబొనర్చినా రధికభక్తి
నడచిగోగర్భమును పాప నాశనికిని
అందుస్నానంబుజేసివా రరిగిపిదప.

గీ. దిగువతిరుపతిలోఁ బస దిగి గాముకిపిల
తీర్థమున తీర్థవిధిజన్ని దేవిఁ గాంచ
పసపుకుంకుమపండ్లను బట్టుకొనియు
రహిని వెడలి కొండ దర్శనము గోరఁగ.

గీ. ఫలములను గడి నందనంబులను బెట్టి
నడచి గోవిందరాజుల గుడికిఁ జనియె
ఆయనకును తన భార్యకు నంజలులిడి
బీబినాంచారిని జూచి వేడ్క మ్రొక్కెఁ.

గీ. శీఘ్రముగ కాళహస్తికి జేరి స్వర్ణ
ముఖిని స్నానంబొనర్చియు ముదముతోడ
వేడి శ్రీకాళహస్తీశు నీశుఁ దలచుచు
అతని దేవిని జ్ఞానాంబ నంగ మ్రొక్కె.

కం. కన్నప్పను గని భక్తిని
సన్నుతి గావించి మ్రొక్కి సత్వరముగ నా
కన్నప్పకొండ కేగియు
పన్నగపటుకంకణు శ్రీశుఁ బ్రార్థించె వడిన్.

గీ. అచటనుండియు బెజవాడ కరిగి కృష్ణ
నదిని స్నానంబు జేసియు ముదము మీరఁగ
కనకదుర్గకు పండ్లిడి కరము మ్రొక్కి
సడలి సేగిరి పానకాల్ స్వామిఁ గనఁగ.

గీ. గౌతమీనదికోటిలింగాల కడ్డ
స్నానముంజేసి పూజలు సల్పి సిరస
పొంగుగంగను గౌతమిన్ బోసి మకల
అంధ్రరాజ్యముల పూరించి రతికి చనప.

గీ. స్వామిసింగసముద్రిక్రియు క్షేమముగను
ఎవరియింట్లకువారలు నేగిపిదప
అచ్చయార్యుండు అచ్చమ్మలంత మీద
తగినసంతర్పణాలు జేసి ధన్యులైరి.

వచనము. ఇక-నట్టి తాపసుల వంశక్రమం బెట్టిదన—

గీ. చెన్నభొట్లాన్వయంబున వన్నెగన్న
పార్వతీశ్వరుడంబునగాం బనపరంచె
ఆమె పెదభీమ చినభీము నాఖ్యసుతుల
గనియె చినభీము నచరిత ముసువదింతు.

గీ. సారసుత్తరమాత్రేయ తీరమందు
శ్రోత్రియముగను విశ్వామిత్ర గోత్రజుండు
చెన్నభొట్లవంశాంబుధి శీతకిరణు
డైనచినభీమనాఖ్యుడు ఘనసురుడు.

క. చినభీమున కచ్చమలకు
తనయులుముగ్గురు నొక్క తనుజొమరి తెయున్.
జననమునొందిరి శుభదిన
ముల బెట్టిరి నామకరణములు నల్వురకున్.

గీ. నరసయాఖ్యుండు బుచ్చయ్య నారసింహ
మూర్తి నరసాంబయనువారు బాడమచారి
కెల్లరన్నదమ్ములను నెప్పెయుల్లసాంగ
స్థిరతనుండైరి గోరంపి పురమునందు

గీ. నరసయార్యుండు శ్రీపేట్కాచే నయగుణాఢ్య
డైనగారాంబిక పిబెల్లి యువు జేసె.
యొలమిసంతతిగలిగెనా లలనకంత
ఘనుడునుబ్రాయుడచ్చమ్మ లునగలిగె.

గీ. మఱిద్వితీయంబునను బుర్గమాంబయనెడి
కన్యకనుజూచివైవాహికమ్మొనర్చ
వారలనోర్యన్నశాస్త్రిచే వరలుసంత
భీముడుదయించె సత్కళాధాముడగుచు.

క. చినభీమనాఖ్యుడెండవ
తనయుడు బుచ్చయ్యకంతదగు నంకమయన్
వనితనుగనుగొని ముదమున
ఘనవిభవముతోడ బెండ్లిగావించెను తాన్.

క. చినభీమనాఖ్యకొమరి తె
కును వైవాహికము సేయ కొమరుగొప్పగ మో
జనచేసి శరసమాంబిక
కును దగువరుజూచి పెండ్లి సొంపె ముదమునన్.

గీ. మూడవయతండు నరసింహమూర్తియంచు
నామకరణంబుజేసిరి ప్రేమమీర
నరవిముద్దుకు కన్నయ్య శాస్త్రియంచు
బిలువసాగిరి పలిసంద్రము తెలియిసుతుడ.

కం. ఆపిలుపె యెల్ల వారికి
వ్యాపించెను సంశయములు వ్యాపారముగన్
దేపట్లనయిన గానీ
యీపేరేవిఖ్యాతుడకు నెల్లనినోటన్.

ఉ. కన్నయశాస్త్రియంచును జ
గంబున సంతతట వ్యాప్తమయ్యెగా
మన్ననజేతు రెల్లనభి
మానముగాగను జూచుచుండ్రుమేల్

వన్నెయు హాసియుం గలుగు
పండితుఁడై సితల్లిదండ్రులే
పున్నెము జేసినారొ యని
భూప్రజలెల్ల నుతింత్రు నిచ్చలున్.

ఉ. జ్యోతిష శాస్త్రమెల్ల పరి
శోధన జేసియు ప్రశ్నలందునన్
జాతక భాగలందు నవి
శారదుఁడై జగమందు పెద్ద ప్ర
ఖ్యాతిని గాంచి యెల్లరు ము
దంబును జెందియు భక్తి మీరగా
చేతులు మోడ్చి మ్రొక్కుదురు
చెప్పిన వన్నియ దార్థమాటచే.

ఉ. ఆయన జ్యోతిషంబున మ
హా ప్రతిభం గడించి యెంతయో
శ్రీయుతుఁడైనవాడు బుధ
శేఖరులందున మెప్పులంది వి
ద్యాయుతుఁడై చెలంగియు స
దా భగవంతుని ధ్యానమెప్పుడున్
జేయుచు సర్వసౌఖ్యముల
జెందుచు కన్నయశాస్త్రి మెప్పెడిన్.

ఉ. చిన్నతనంబునుండియు సు
శీలగుణాఢ్యయునెల్ల కన్నులం
చెన్నగ గన్న మిన్నగద
యీ మహాలక్ష్మియటంచు నెంతయున్

చిన్నెలువన్నెలుంగలుగు
చేడియనీమెకుసాటిలేరు మా॰
కన్నయశాస్త్రికీమెదగు
గాయనిజేసెను తండ్రిపెంశిలిన్.

కం. ఆదంపతులికువృపుకము
మోదంబునసర్వసౌఖ్య సుఃఖబొందుచు వా
కేదియునులోటులేకయొ
శ్రీదయనొప్పారగాను చెలగిరిపిసులన్.

గీ. వైదికములందులౌకిక ప్రజ్ఞలందు
భోగమందునునీతని బోలలెవరు
సుగుణవంతుండుధీశాలి సూఃవసుడు
యీతడెంతయుజగతిప్ర ఖ్యాతిపసుడు.

సీ. పతినిపీడనినరుం ధతివోలెనెప్పుడు
వర్తించుమహాలక్ష్మి భర్తయెడల
తనపతియింటికి జనుదేనతిభక్తి
దగుసేవజేసినెం తయుజెలంగు
యెపుడుసతిథులుయింటి కేతెంచినసుగాంచి
సరనిపతియాజ్ఞభో జనమొసంగు
భర్తకుబధిరంబు వచ్చెసంచెంచక
మాటలసౌజ్ఞలన్ తేటపఱచు.

తే. గీ. తనదుపెనిమిటిదైవమం చూనెఱింగి
అతనియాజ్ఞానుసారంబు నామెమసలు
శాంతమేభూషణంబని సర్వమెఱిగి
రహిమెలంగుసలమహా లక్ష్మమాంబ.

ఉ. కన్నయశాస్త్రి కంతప్రియ
కామినియౌ మహాలక్ష్మి సాధ్వికిన్
కన్నెలు ముగ్వురై వెలయ
కౌతుక మొప్పగ బెంపవారలా
పున్నమశేసియాండమును
బోలినెలంతల మోములొప్పగా
యెన్నికగన్న బోయగము
శివ్యసుధాస్థలి శ్రీకిశెవ్యరుల్.

గీ. పిడపముగ బిష్టడొక్కడు నుదయమంచె
గానినిల్వకపోయిన కారణమున
ఆడపిల్లలు మొగపిల్లలైన నీర
లంచు నెంతయు సంతోషమందినారు.

సీ. అచ్చమయాలక్ష్మి నరసాంబయనునుగ వర
నాగాంబయనుచును మంచిలగ్నంబునందు
పేర్లనుసిరిచిముదమున పార్లకపును
చెప్పలేనట్టి ప్రేమను జెందియుండ్రి.

సీ. దమవు చెప్పించెనుపునిశు సంభ్రమమున
పెద్దపిల్లకు ప్రాయంబు పెంపొందగ
తగినవరుజూచి పెండ్లి సంగ్రహజేయ
దలచిచేసెల్లగా సమయంబు శోధించె.

క. [illegible] కృష్ణామునసాత్యము
నినుగంగానాగిసెల్ల విశలంపగుటన్
మాకింపగనకునచ్చిన
వనుడొనపను లేకనువిసి భాషించెనిటుల్.

కం. ధనవంతుఁడు యొక్కన భూ
మి పెగల్గిన వాఁడు రూప మింపగు వాఁడున్
యనువైన యోగ్యతఁ గూడును
ఘనవసతిం గల్గియుండ గావలె ననుచున్.

ఉ. అందము గల్గు వాఁడు జను
లందరిలోఁ గను ఖ్యాతి నెక్కువన్
జెందెడి వాఁడు మాన్యవుల
శ్రీలను మించి చెలంగి ప్రేమసం
క్రందున బోలి భోగముల
రాజిలి పేరుఁ జెందు వాఁడునై
నందయశాలి అచ్చయ యు
నందగు నాతఁడు నచ్చె నాకికన్.

కం. అనుచును యింటికి చెచ్చెర
జని భార్యను గాంచి మిగుల సంభ్రమ మొప్పం
గను కన్నియ ముద మొదవం
గను వార్తను పూసగుచ్చు గతి వచియించెన్.

గీ. వరుఁడు పాత్రుఁడు గద్దని వాసుఁడు మరి
సరవి చింతామణిను పత్రు విరువురందు
పంచుకొని తాయు వరమును బ్బయ్యా యనఁగ
జనెజగన్నాథ ఘనాకిన చ్ఛయ్యా పేత్రి.

గీ. అచ్చయాఖ్యుండు సార్థంబు నందునుండు
మరియు మూఁడవ పెండిలి మాటయొకట
గాని సుందరరూపంబు గల్గు వాఁడు
యింతకన్నను సంబంధ మెచట లేదు.

కం. అని చెప్పిన దంపతియుఁదా
కొనిసుముహూర్తంబుజూచి వెంటనె పెండ్లిన్
ఒనరింపవలయు ననుచును
పనులను జేయించఁ దలఁచి ప్రారంభించెన్.

చం. అనఘుఁడు నిన్నయాఖ్యుఁడును
యంబగు లగ్నము జూచి ప్రేమచే
ననుపమ భాగ్యశాలియగు
నచ్చయకుఁ గాదగు నచ్చమాంబకున్
ఘనవిభవంబు లొప్పఁగను
ఖండమహోదయంబు జెలంగ పెండ్లిలిన్
జనులు నుతింప బంధువులు
సంతసమందఁగఁ జేసె నెంతయున్.

సీ. వైభవము మీఱఁ బెండిలి శోభ జేసి
పేర్మి జ్ఞాతిబంధుల ప్రేమమీఱ
అయిదు రోజులు సంతర్పణాదికములు
జప్పనన్నాదానములు జేసి సాగనంపె.

కం. తనకగు కొండవరమున కై
యనుపమ శ్రీకరసుభాంబ ననుపమపత్నిన్
జనకాదులు ప్రస్థాన్య
బనుప నాగ్రామమున ప్రాజ్ఞ్యనుభవమున్.

తే. గీ. కాపురమునారంభమొనర్చి కలుపు నీతను
జయము నొసఁగి పిన్న దినంబు భూ వసతి గృహము
గలదు చిన్నప్పుడు జేయ గలుగు వాని
ఆశ్రిత కిన్నాదుసుతే సత్త్వ సంచు నెంచి.

క. మిత్రాతిశయము కనునాదగు
శత్రుని నిచ్చెదను చేయు కొన్మూర్తినియు నన్
మాత్రయగునాగనాంబిక
శ్రోత్రమున నంపుకన్న సౌఖ్యము చెప్పెన్.

సీ. ఏంచిననాహారాత్రములను నాని దయించి వినాగు
అప్పటికిమానులందరు చెప్పగాండ్ర
పచ్చిదై కాకాంక్షమునిస్మ నతెరటంగు
నిన్న సౌఖ్యము చెప్పిరా నగలగ్రహాలు

క. తనయుంటికజగా నగరు
పుంజు పెంచిలి వారుతనిలి సమానవాలు వెంగా
జనుదెంచినట్టి వారిని
గనితగువు వ్యాక సెంగో నాకం జేసుకొన్.

క. తన నగు రెండవ గొమరుని
యువనాయత్త్యపరిసరాంబు లోనమసా సునా దా
త్రవగుణమువలసుబ్రిహ్మాగ్రాగ్నం
బునసినీన సన్న యర్య పిన్నికి మనవి నాను జేసె.

సీ. దనరన్నె వారిశక్తిను జేసి కానియము నకు
పెన్నికొమరు లెకొన్నల పిన్నికొమరుని
నేగొను గుణమునుటికి యందరి వేగనప్పు
కార్యములను జేయునే భయము లెరిసియుండె.

క. పతిపై ననుంచు మదిసం
తుష్టిమిరాగ గాత్రిక పస వశాంచి నీ కాన్
కుటుకము మిరాగ సేపు
పతిభిభవముల్ దజేయు నా మొకిరంటిక్

గీ. మంచిసుఖమున పెంపొంద నుంచుచుండ
కొలదికాలమ్మునకు గర్భ మెలమి దాల్చి
సంతసామెక్క కొమరితె యప్పుడుగలిగె
తల్లిపాలసి యెరుగని దయ్యెబాల

గీ. తాతయమ్మమ్మ లెంతయో ప్రీతిమీర
పెంచిమహాలక్ష్మియంచును పేరుబెట్టి
తన మూడవసుకుమారి కిని వివాహ
మప్పుడు కన్యకాశాస్త్రీచే యంగ నెంచి.

క. తన మూడవకొమారితె
యన గౌరను పెండ్లిసేయ నకువచ్చెనుచే
యనుగుణ నయుని పెండిలి
తన భార్యయు దాను నిట్లుదగ యోజించెన్.

తే. గీ. వరుడు యోగ్యుడు గాదంచు నాడు లేదు
చదువుసంబేలుజూడ పూజ్యంబు నవ్వో
సుగుణసంపదంటు నెటుజూడ సున్నజామ్మ
యింక నెటులిక్కనున్నదో యెరుగబడదు.

గీ. అప్పునానాటిబ్రాహ్మణ్యయనఘుని గని
సకలసద్ధిబుద్ధి యైమెలంగు
సత్సుసాసికేసిద్ద్యన సత్తులగునొ
నయునకిచ్చి పెండ్లిచేయంగనే నసుచు నెంచి

గీ. కన్యదానమ్ము సేయని వెంగటసుబ్బి
నామకొమరిత లింగాంబ నాదములర
సిరిని నిడి పెండ్లిజేసిరి ప్రాకటముగ
ఆమహోత్సవమునకు రమ్ము నటుకసేపు.

క. మీాతనయునకును నాడగు
కూతురు నిచ్చెదనుచేయు కొమ్మనియు తన్
మాతయగు నాగమాంబిక
కాతరుణమునందు కన్య వ్యాఖ్యానము చెప్పెన్.

గీ. మంచిమూహూర్తమున జూచి యుంచినాము
అప్పటికి మీారలందరు తప్పకుండ
వచ్చివైవాహికముజరుప వలెనటంచు
కన్యవ్యాఖ్యానముజెప్పి దా కదలెగృహము

క. తనయింటికిజనగా రయ
మున పెండిలివారుతరలి ముదములరంగా
జనుదెంచిరట్టివారిని
గనితగుమర్యాదనెంతొ గావించెనటన్.

క. తనదగు రెండవకొమరితె
యనలక్ష్మీసరసమాంబ యనునామెను దా
అనుగుణుడలసుబ్రహ్మణ్యం
బునకిచ్చికన్యపెండ్లి ముదమున జేసెన్.

గీ. దనరవైవాహికముజేసి కొనియునంత
పెండ్లికొమరితె దోడ్కొని పెండ్లికొమరు
డేగె తమయింటికందరు వేగవచ్చి
కార్యమును జేయనుభయులు కలసియుండిరి.

క. పతిదైవమంచుమదినం
స్తుతిమీారగ లక్ష్మిసరస మాంబిక వేడ్కన్
కుతుకముమీారగ సేవల
నతివిభవముతోడజేయు నామెకు సంతన్

గీ. మంచిసుఖమున పెంపొంద వించుచుండ
కొలఁదికాలమ్మునకు గర్భ మెలమి దాల్చె
నంత నా మేనకొమరితె యప్పుడు గలిగె
తల్లిపాలను మెసఁగని దయ్యె బాల

గీ. తాతయు నన్ను నెంతయో ప్రీతిమీఱ
పెంచి మహాలక్ష్మి యంచును పేరుపెట్టి
తనదు మూఁడవ సంవత్సరాదికి వివాహ
మహోత్సవమ్ము యానా శ్రీపే యొనఁగనొంచి.

క. తనమూఁడవకొమరితె
యను గౌరమ పెండ్లి సేయ నక్కఱ వచ్చెను చే
యఁగ నగు గానయని పెండ్లి
తన భార్యయు దాను నిట్లు చింతించె నొకన్.

తే. గీ. [illegible] నా కేమి లేదు
చదువు సంతోషముఁ జూడ పుణ్యంబును న్యా
యమును గలుగంటుఁ జూడ సన్నజుమ్ము
యింక నెవ్వరిన్నది యొసఁగఁబడెను.

గీ. అప్పు డొసంగఁ బుత్రకన్యలను నొసఁగ నౌ
నడుమ మనలుడుఁ బుద్ధిబుద్ధి నైమెలంగు
నట్టి వానికి నిచ్చిన నెట్లుగునో
నయిన నిర్ధనికం సముగనా సనుచు నెంచి

గీ. కన్య యాఖ్యను గని చెంగట సంగి
నాదు కొమరితె గౌరాంబ మోదమలర
నీకు నిచ్చి పెండ్లి జేసెద ప్రాకటముగ
ఆమహోత్తముని కనేక రమ్ము నను నేను.

క. లనికన్న యాఖ్యాగింటికి
జనిభార్యనుగాంచిమిగుల సంభ్రమమొప్పన్
వినిపించెనచటజర్గిన
ఘనసుభ వార్తలను లక్ష్మికాదనకుండన్

గీ. ఇంటికెల్లరుబంధులు నేగుదెంచి
నారుపెండిలికై పెండ్లి వారురాదు
వరుడురాడాయెనిక నేమి జరుగవలయు
నంచుమహాలక్ష్మిభర్తతో ననియెనిట్లు.

గీ. పెండ్లికొమరునిరాకకై వేచివెదకి
విసివివేసారియింటికి వెడలిచూచి
తిరిగివరుడుండుస్థలముల దిరిగితిరిగి
యొక్కసాంకేతస్థలమందు నుండగాంచె.

గీ. వెలుపలికిదోడుకొనివచ్చి బలికెనిట్లు
యెందుకీడాగికూర్చుండు టేలనీకు
పెండిలాడంగనిష్టమో యుండరమ్ము
లేనిపోనట్టిఅల్లరి మానుమయ్య.

గీ. అంచనగపైనన్మైవెంట నరిగెనుబ్రి
హ్మణ్యమునకునుగౌరాంబ కప్పుడుపెండ్లి
జేయసంతోషమును వారు జెందపిదప
కార్యముభయులకునుజేయ కలసియుండిరి.

గీ. గొలదికాలమ్మునుభయులు కలసియుండ
సంతతియుగల్గనిల్వంగ జాలదయ్యె
అంతకాశియు రామేశ్వరాదియాత్ర
లకునువెడలిరిపుణ్యస్థ లములుదిరుగ.

గీ. తిరిగియాత్రలనన్నియు వరుసజేసి
యింటికేతెంచిసుఖముల నెసగియుండ
భర్తయందుననెక్కుడు భక్తిగలిగి
గౌరమాంబికనుండునె క్కాలమింట.

వచనం:-అంతే అచ్చయామాది దంపతులు కొంతకాలము గడచినపిదప
అచ్చయ్యగారు సతితో

చ. కొమరులులేకయున్న సమ
కూరవుసద్గతులంచునెన్ని శా
స్త్రములతోవచింపుచుండగ వి
చారముగల్గెనుగాదెయిప్పుడీ
సమయమునందెదో చెనొక
సత్సుతుదత్తుని ప్రేమగాగొనం
గమదినిను త్సాహంబు పుట్టెగ
కాంతనొసినదియిష్ట మేకదా

చ. అనినవినిసంతసంబనుచు
నామెవచించగజ్ఞాతివర్గమం
దునతగుపిల్ల వానిగని
దోట్కొనిరమ్మనిచెప్పనామె నె
మ్మనమునగోచరించె తన
మాతకుదగ్గిరయింజరంబునన్
ఘనడలసుబ్బరాయునికి
గల్గిన పుత్రులనల్వురందునన్.

గీ. నాలుగవపుత్రునడిగిన తోలటంచు
పుల్లమాంబను బ్రాయుల పుత్రునడుగ
అందునకువాడుసమ్మతి నైయెచెలంగ
యింటికినినేగిభర్తతో నిట్టులనియె.

గీ. నేఁడువెడలితిపిల్లవా నినియడుగగ
తగినబాలుఁడుమనకుండ దగినవాఁడు
యిత్తుమంచును బల్కిరి వింజరమున
వారిమర్యాదగాంచనె వ్వారివశమె.

క. అనియామెబల్కనచ్చయ
వినియామకుదెల్పనతఁడు వేడుకమీఱం
గనుపిల్లవానిజాతక
మునుజూచితిభాగ్యమాయువులుబట్టెనుగా.

క. అనికన్నయాఖ్యుఁడంతట
తనయల్లునితోడఁజెప్ప దగుమోదమునొం
దిన దత్తునితలిదండ్రులు
గొనివచ్చిరిమంచిచూచు కొనిశుభమునకై.

గీ. దత్తుగొనిరలబాలువే దవిహితముగ
జాతకర్మాదివిధులను జర్పిపిదప
లచ్చనాఖ్యునిపేర్మార్చి నచ్చయార్య
డెలమిచింతామణీపేరు వెలయజేసె.

గీ. దత్తుగాగొనిసుతునికి చిత్తమలర
వేట్కనుపనయనముజేసి ప్రేమమీఱ
దత్తపుత్రునియందునెంతయుఁబ్రీతి
గలిగియుండియుసంతర్పణాలనుజేసె.

వ॥ ఇట్లు ఆపుణ్యదంపతుల యాశీఃప్రభావమునఅభియుక్తవిద్యా
బుద్ధులు గలుగుచు వైవాహికప్రయత్నంబుసేయసమకట్టి అను
రూపవధువునునిశ్చయించిరి. ఆమెవంశక్రమంబెట్టిదన.

గీ. వారణాశ్యన్వయంబున బేరుజెందు
ఘనుడుశ్రీవత్సగోత్రిసా వనుడురామ
చంద్రబుధవర్యుడుండెవి ఖ్యాతయశుడు
కవులువిద్వాంసులునుగల కాజులూర.

గీ. సుబ్బమాంబనుపెండ్లాడి శోభనాము
వలనగనెపుత్రికాత్రయ మెలమిపిదప
నొక్కసత్పుత్రుగాంచెపెం పెక్కసతని
బెనిచినుభార్యశాస్త్రియాఖ్య బేరుపెట్టె.

గీ. ఊరువిడనాడిజేరెమం జేరుకంత
రామచంద్రయతనమేన మామగాన
తనమకూతునిసూరాంబ నెసయుసుబ్బ
రాయునకునిచ్చిపెండిలి వేడ్కొనర్చె.

గీ. అంతకాశికివిద్యకై నరిగియచట
దండిభట్లవంశాబ్ధిచంద్రుండు విశ్వ
నాథబుధునొద్దసిద్ధియ బోధనొంది
యింటికినివచ్చెబందుగు లెల్లమెచ్చ.

గీ. అంతసుబ్రాయశాస్త్రిసూ రాంబలకును
మంచినుముహూర్తమునకార్య మంచితముగ
జేయువారలుసుఖముండిరి సూరమాంబ
ప్రత్రికలసిద్ధ్వరనునొక్క పుత్రుగనిరె.

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరసన్నపూర్ణలనటా
సేవించియాకాశిలో
భావించెన్దమపేర్లనేయిరెదనా
స్వామీయటంచింటికిన్

రావేగంబుననన్నపూర్ణయని గా
రా మొప్పకామేశ్వరి
శ్రీవిశ్వేశ్వరరామచంద్రముని ద్రా
సి ద్పేర్లు వారంతటన్.

క. తనకూతురన్నపూర్ణమ
కును వైవాహికము సేయ కుతుకంబున యో
జన జేసి జూడగా న
చ్చినవరుడొక్కరుడు లేక జింతించెఁటుల్.

గీ. ఒకటిగల్గిన మఱియు నిం కొకటి లేదు
అన్నియున్న నువిద్దియ సున్న జామ్ము
మెన్నికోర్కెలో? వరుకట్న మియ్యలేము
యింతకును దైవసంకల్ప మెట్లు గలదొ.

శా. సాలగ్రామకులాబ్ధిచంద్రుఁడగున
చ్ఛయ్యార్యదత్తుండు వి
ద్యాలోలుండగు సుబ్బరాయునికి పు
ల్లాంబామహాసాధ్వికిన్
లాలింపందగు శౌరసుండు వరచిం
తామణ్యభిఖ్యుండు నా
బాలుండెంతయు యోగ్యుడంచు మదిలో
భావించి దానెంతయున్.

క. అని యేగి సీదుదత్తున
కును చింతామణికి తగినగుణవతియా బా
లనునన్నపూర్ణ నిచ్చెద
ననిజెప్పెను సుబ్బరాయుడా యచ్చమతోన్.

గీ. అందునకునామెసంతోష మందిబల్కె
మాదువ్యాపారమెల్లను నామదత్తు
జనకపితసుబ్బరాయుండు గనుచునుండె
ఆయనకుగూడదెల్పుమ టంచుబల్కె.

క. అనిఅచ్చమాంబపల్కిన
వినిసుబ్బారాయశాస్త్రి వేడుకమీరం
గనుసుబ్బరాయునకు జె
ప్పినసంతోషంబునంది ప్రీతిగననియెన్.

గీ. ఆమెకిష్టంబులైనచో మేముగూడ
సంతసింతుమటంచనె సత్వరమున
ఉభయులునుగూడిమూహూర్తమ్ముంచిపిదప
విందులనొసంగిబహుమతులందుజేసి.

గీ. అచ్చమాంబికతనదత్తుడైనముద్దు
తనయుచింతామణికిజనక తండ్రిసుబ్బ
రాయునకుజెప్పగనయింజ రంబునుండి
తరలిరందఱుమంజేరు పురమునకును.

శా. భేరీభాంకరణాదివాద్యములతో
వేశ్యామణీగానశ్రం
గారాభ్యున్నతిలోకబృందకవితా
గానంబుతో వైదికా
శీర్వాదవ్యక్తులతోఁ జెలఁగు నా
చింతామణీయన్నపూ
ర్ణారత్నంబులపెండ్లివైభవమునె
న్నంశక్యమేయోసఖీ.

గీ. మారశాస్త్రకళాభిజ్ఞులై రహించు
యించువిల్కానిచేతిరా యంచయనగ
రాణజెలువొందునట్టిసూ రాచలంబు
మేళమదిచెన్నమీరెనం బ్రీతినొసగ.

గీ. ఐదుదినములుపెండ్లిమ హంబుసలిపి
ఎల్లబంధులతోగూడి యింపుమీఱ
అమితవైభవమొప్పగ హాపరివేళ
మొనరజేసిరిసంతోష మినుమడింప.

♦ శా. సావిత్రీఁబురుషించు నామొకపునం
స్సంధానముల్ జేయగా
బూవుందావియుబోలి దంపతులు సం
పూర్ణానురాగంబుతో
నేవేళంబాహించ పెద్దలమనో
భీష్టంబుల్ చేరగా
శ్రీవిశ్వేశుడనుగ్రహించెనన దో
చెన్ గర్భచిహ్నంబులున్

♦ మ. కనియెన్ పూర్ణమునృత్తుల్ సుగుణస
ద్గంభీరు లచ్చెన్న సు
బ్బనలన్ భాస్కరరామమూర్తిని సం
భావ్యంబుగా నచ్చమాం
బను బుచ్చాంబను రామలక్ష్మినిగుణ
సంపూర్ణస్త్రీల్ మహాలక్ష్మి నయన్
వనితారత్నములన్ నిరంతర
పతిధ్యానంబు దీపింపగన్.

♦ క. తనయులతోమనుమలతోమునిమనుమలతోడగూడి సుఖియై మధు
ర్మనిరతిడప్పకాతడు ధనధాన్యసమృద్ధిగలిగి దనరాడుసిలన్.

---

♦ ఈగుర్తుకలపద్యములు శ్రీ వెలువలి వీరశంకర కవిచే రచింపఁబడినవి.

# కథాప్రారంభము

ఇట్లు కృపేశ్వరపాదారవింద మిళిందానందేందిందిరాయమాణ మానసుండనై, మత్కృత్యారంభ నిర్విఘ్నపరిసమాప్తిరూప ఫలాభ్యర్థినై సముచితస్తవంబులు, నాశక్త్యనుసారంబుగ గావించి పరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన "సిరియాళచరితంబునకుం" గథాక్రమం బెట్టిదనిన—

కం. అరయఁగ నరనారాయణు
లిరువురును ప్రశాంతమనుచు నేయిరవున సు
స్థిరబుద్ధిఁ దపము నెఱపిరొ
హరిఁగూరిచియట్టిబదరి కాశ్రమ మలరున్. 1

తే. గీ. అవనిగలయట్టితీర్థము లందునొక్క
పుణ్యతీర్థము హిమగిరి ప్రాంతఁబుట్టి
చల్లదనమునఁ దుంపురుల్ చల్లుమేటి
యలకనందాఖ్యఁ బ్రవహించు నచటఁగంగ. 2

తే. గీ. ఉగ్రుఁడైనను దనరౌద్ర ముడుగఁదలచి
స్నానమాడినయంత ప్రశాంతినెనయు
నాశ్రయాశుని యుష్ణత్వ మణఁచివేయుఁ
జల్లదనమునఁ దాపహా శ్రయము నెనసె. 3

వ. అట్టిపవిత్రాపగా పరివృతమైయొప్పు—

తే. గీ. బదరికాశ్రమమందుతపంబు సేయు
చుండుగామ్యఫలాభ్యర్థి యొక్కతపసి
మానసగట్టినమౌనముం బోలుదీప్త
పావలునఁ ద్వాసుఁడనియెను మునివరుండు. 4

తే. గీ. నిరతమాతఁడుషఃకాల నియతిఁ జేసి
నలువుగంగాఘమర్షణ స్నానవిధులు
నట్లుపూర్వాహ్ణమునఁ బంచ యజ్ఞవైశ్వ
దేవ దేవార్చనలతోడ దీర్చుచుండును. 5

తే. గీ. ప్రియము మీరఁగ భూసుర విధులమిగులు
నింత పాయసమును భుజియించి కొంత
నిడప దినిపించునఁట లేడి పిల్లలకును
చెలిమి పై వారసుత నిచ్చ శేషముగను. 6

తే. గీ. అట్టులొకనాడు సింహప్రియమ్ముతోడ
లేడిపిల్లల కవలకా లీలపాయ
సంబు దినిపించుతఱినొక సమునవ్యోమ
యానమున జేరియసింగినాశి యరుగునొకడు. 7

తే. గీ. తుంబురాహ్వయుఁడౌ ప్రమథుండు నూచి
సత్త్వములపట్ల మునివర్య సహజప్రియము
నిచ్చెలందోపచిటికెల నెఱపి దెలిపి
నాలి మొగమున చిఱునవ్వు బూవువిరియ. 8

తే. గీ. ఎక్కడైనను "చీమచిటుక్కుమన్న
సద్దుచెవిబడినంత" నచ్చముగ విపిన
చారునిఁదుపాకుగుండునై జలదరించు
నట్టిమృగమునకిదినెఱ వాటయరుదె ? 9

తే. గీ. క్షణములోనట శాయన కబళశేష
మాస్యముననుండి దుర్వాస హస్తమందు
కొంతదిగఁజార మఱికొంతఁగూడ నేల
బడగ చెంగున దాటెలేడ్పడలిపొదల. 10

వ. అంత నమ్మునివరుండు-

తే. గీ. కన్గవనునగ్నికణములు గ్రాలఁదబసి
మిన్నలోనున్నరోసమ్ము మిన్నుదేసకు
తరలఁజేయుచునశనిపాతములసరణి
తుంబురునిజీరి క్రోధము తోడననియె. 11

ఉ. ఎవ్వఁడవోరి! జాల్ముఁడ! మ
దీయ విధింజెరుపంగనిట్లు నే
పువ్వులలోనఁబెట్టిప్రియ
ముఁ, గనిపారగ బెంచుకూనలన్
దవ్వులకేగ నెట్టితివి
తప్పునుసేత కునత్ఫలంబుగా
నివ్వసుధంజనింపుము ము
నీశ్వరు దుర్వసు శాసనంబునన్. 12

శా. సర్వాంగోత్సుఁడనంచు బుష్పకము స్వే
చ్ఛన్ సింగారించు త్వ
ద్గర్వారంభము గ్రిందుమీఁదుగనని
కన్ మట్టి మల్లార్పసి
దుర్వారగ్నిశ్వము సంస్కరింతు నిదె, మ
త్పుత్రీ చతుర్లోకమం
దుర్వీనంజననాఖ్య శిశుఁబనితో
స్తుండై మంజొం పొమ్మికన్. 13

వ. అనవుడు నాప్రసన్నుఁడఁడు.

తే. గీ. గడగడవడంకి గద్గద కంపమగుచు
గగనమందుండివసుధకు దిగియొనంత
పతితోగా నర్చుచు సినయునప్రణతిసెలంగ
మునినినునత్తోడ తుంబురుం డనియెన్ట్లు. 14

కం. కరుణింపుమోయీమునీశ్వర !
కరుణింపుము మ్రొక్కుచుంటి కడుదీనుడనై
యొరఁగితి మీపాదములకు
అరమరలేకుండఁబ్రోవు మనుతప్పుండఁగ. 15

తే. గీ. తమకుఁగల్గినయట్టివ త్సలత కేను
సంతసంబందిగంట, చే సర్దుచేయ
"తానుదలఁచినదానికి దైవమొండు
దలఁచినటు" లాయెనీపట్లఁ దాపసేంద్ర. 16

తే. గీ. ఒకపురాణతపోధనుఁ డొకట విశ్వ
ప్రకృతికల్యాణమౌ ప్రేమ వ్రతమునలుప
కన్నకడుపునఁగల ప్రేమ గనపరుపఁగ
వెఱఁగుగాఁ దోఁపనరుదె? యే విబుధులకును. 17

తే. గీ. క్రోధమెరుగదు, పరమేశుఁ గూడ "పాప
మ"చటతుంబురు తప్పేమి యగును సిరికి
దనముగల జంతుసృష్టివి ధాతసేత
అదియుదుర్వాసుశపియింపు మనెనె? ప్రమథు. 18

తే. గీ. కాలకర్మలువెన్నంటి దోలుచుండ
నెట్టివిజ్ఞానియానంద కృత్యమైన
పరుషమౌచును విపరీత ఫలమునిచ్చు
చిటికలోజీవితముమారు టిటులెగాదె ? 19

ఉ. ఓమహనీయ! శాంతిగుణ
యుక్తులుదారులు తాపసోత్తముల్
మీమొక మానినీప్రణయ
లీలకుదాస్య మొనర్చువార, మే

నేమొ? యకృత్యకారినని
నీకిటు నన్ను శపింపన్యాయమే
ప్రేమను తప్పుగా నగదె
పిచ్చుకపైని పితామహాస్త్రమే? 20

శా. పోనీలెమ్ము తపోధనా? తమరు, త
ప్పున్ సైపలేకున్న, న
జ్ఞానార్ద్రప్రాకృతమ్ము దొలగిం
చన్ శక్యమే? సంయమీ?
దీనాభ్యర్థనకద్దు నాకొకటి ఆ
ర్తిన్ నీవు పాటించుచో
నానందించెద శాపభుక్తిశ్వరలో
నానట్టుల్ కృపసింపించినన్. 21

సీ. కింవోక చిన్నతప్పు అది
కాదనరాదుగదా? అమోఘ వా
గ్విలసనశక్తియుక్తులరు
కేవలశంకరతుల్యులౌట స
త్ఫలమునన్ క్షైవభక్తి సిర
తోన్ వసధంబున బుట్టి, వాని సే
వల, జనియించు భాగ్యమొద
వన్, కినుకొందుకొను శాపవృత్తమున్. 22

తే. గీ. పుణ్యపూరుష శాపవిమోచనంబు
గలిగినావచ్చుడనకని కలికిమిన్న
అప్సనతినంచెదనుభవదాశ్రమమున
తోడనై యుండచయ్యను గూర్చునీకు. 23

కం. ఇదిపది వేలిచ్చినటుల్
ముదమందుచు బ్రహ్మపదము ముట్టెన స్వామీ!
పదయుగలు నాచం యము లే
గద, యఘటనఘటనకార్య కౌశలకన్యుల్. 24

తే. గీ. సహజముగ క్షాత్రభావల క్షణములుంట
శర్వునిమ్మ గాశ్రయత్వపు నాటిలోన
ఈశ్వరారాధనాతత్ప రేచ్ఛ మునియు
ననుమతించె "తథాస్తని" చనియె నతఁడు. 25

వ. ఇట్లు శాపతప్తులగుచు నావనుష్యుఁడు చింతింపక ప్రసిద్ధ
శైవారాధకకుల జన్మంబునకు మెచ్చుచుండె.

—♦ చిరుతొండనిచరిత్రము ♦—

కం. శ్రీ గాండీవధనునకు
[illegible]
[illegible]
[illegible] 26

తే. గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible] "[illegible]"
[illegible] ? 27

వ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కలికినాసికసాటి గాలేకతిలపుష్ప
ములు సేద్యములయందు మొలచుచుండె
కలికిబాహువుకెన గాలేకతూండ్లెల్ల
జలమున జేరియు బలములుడిగె.
సీ. కలికిగుబ్బలతోడిజక్కవలుమింట
నెగురుచుండెను సంతసం బెల్లమరచి
కలికినూగారుతో చాల కాంక్ష జేసి
నల్లచీమల బారుకన్నములజేరె. 28

చ. కలికిముఖంబు బాహువులు
కాంతకుచద్వయి మొగ్గరాలుతో
చలము వహించి జేరెనివి
చయ్యన నీటమునింగె కానలన్
కలపగ నిగ్గుచుండె పసపుం
దప్పక వాగుల జేరియుండెనా
చెలువల కేశతూండ్లమరి
చక్కనిజక్కులు కృష్ణసర్పములే. 29

చ. కలువల కేని మండలము
కంజము కాంతి మొగంబు నల్లనా
కలువలజోడుగాము నాసములో
కంతునియమ్ములౌకలికికన్నులో
తిలకుసుమంబు గంధఫలి
తీరుగనుండినదీమె నాసయో
నెలగల దొండపండొ సుధ
విందుడు బాళివోయె లేక మోవియో. 30

సీ. విష్ణువక్షమునవర్ధిష్ణుతోఁ దొరఁగిన
వరలక్ష్మియీయాపతివ్రతకుసాటి
శివజటాజూటసంస్థితివాసియనువర్త
నంబైనగంగయీ నాతిసాటి
పతిపట్లఖండితాత్మ్వముపీడిహితమైన
సతిసత్యభామయీ బాలసాటి
ఏకపాతివ్రత్య మెసయుననువ్రత
ద్రౌపదీతుల్యయీ తరుణిసాటి

తే. గీ. తొడగియీ భామతోఁదుల దూఁగఁబోరు
సుగుణరూపాదులెన్నసీ శునకుసైన
తరమె? వర్ణింపఁ గౌస్తుభ ధరునకైన
ధాతకైననుమఱివాని తాతకైన 31

తే. గీ. ఇట్టిగుణములదొంతియా యింతిసత్య
విమలసుగుణాలగనిదిరు వెంగనాంచి
అత్రిసతికినరుంధతి కలసుమతికి
చెప్పఁబూనిసనామెప్పై చేయియగును 32

తే. గీ. నంబివరసాధ్వితిరు వెంగ నాంచిపతత
పతిసమర్చను నీశ్వర భక్తియందు
సాటియుండరునిలేదు జగములందు
ననఁగనొప్పెను-నామెకు నామెసాటి 33

సీ. పరపూరుషులఁదండ్రి పగిదిఁగా భావించు
దుష్టులునెదురైనఁ దొలఁగిపోవు
జీవహింసనుజేయ చిత్తంబుజొరనీదు
పాపాత్ములనుజూడ భయముఁజెందు

ఆకలిగలవాని కన్నవేళలయందు
అన్నంబువెట్టిన త్యాదరమున
పరులసొమ్ములగవ్వ వలెఁజూచి మెలగును
యితరులసుఖముల నెంచుచుండు

తే. గీ. సర్వజీవులసమబుద్ధి సాకుచుండు
జంగమారాధనంబులు సల్పుచుండు
వ్రతములన్ననునోముల పట్లదైవ
భూసురార్చనలనెనామె ప్రొద్దుపుచ్చు 34

కం. అనయువర్తనమెన్నటి
కేనియునిహపరములంద హీనమహాత్మా
దానముకొలఁదియుఁబుత్రులు
బూనికఁబున్నెమ్ముకొలఁది బుధులుగలుగున్. 35

తే. గీ. వసుధసినత్తైనపశుపతి భక్తిపరల
దేవఋషులకుఋణముల దీర్పగడమ
వరసపిత్రాణముందీర్ప వలసియేమొ ?
గర్భవాసముఫలియించు కాలమొదవె. 36

సీ. చిరుతొండభార్యయా తిరువెంగనాంచికి
గర్భచిహ్నంబులు గానఁబడియె
పున్నమచందురుఁ బోలునెమ్మోమంత
వెలవెలఁబారె వేవిళులువొడమె
కోర్కులుమెండయ్యె కువలయాక్షి కృశించె
పేదయౌగౌనంత పెద్దదాయె
తమ్మిమొగ్గలపట్టు దమ్ములుల్రాలెనా
నట్టిచూచుకంబు లందునలుపు.

తే. గీ. గానసమ్మోహనమాంద్యంబు గనెననఁగ
వింతమార్పులఁ గనిపించె వెలఁది కంత
మంటిఁదినబుద్ధి గలిగెను మాసములును
తొమ్మిదయ్యెను పండె మంచిలగ్నమ్మునందు. 37

సీ. గ్రహములన్నియునుచ్చను గ్రాలుచుండ
దివ్యకాంతులు దెసల దేజరిలఁగ
కందర్పునింబోలి యందమైయొప్పారు
పుత్రునిఁ గనెనాంచి పొలుపుమీర
మాఁఘమాసంబు మాద్రుషష్ఠికి రాగ
జాతకర్మాదుల సలిపినట్టి
తండ్రియాతనికిని దగ "సిరియాళుఁడ"
టంచు పేరిడిరిన మంచిదినముగ.

తే. గీ. ఆరుమాసాలవయసున సత్తతాత
యంచుబలుకంగసాగెను అన్నమప్రాశ
మట్టుఁగా, జేసెసంతస మ్మారఁజొంగ
ఏటికెదురుగ నడచెను నెలమిసుతుండు. 38

ఉ. ఐదవవర్షరంబున మ
హాశివబుధుండగు గుమ్మనొద్దరుఁ
సాదరమొప్పఁ జెచ్చి తన
చ్ఛాత్రునిగా శిరియాళు గ్రైకొనన్
మోదముమీర వేడికొనఁ
బూనిన దేశికసార్వభౌముఁడున్
కాదనకా సుధీవరుని
కౌతుకమొప్పఁగ శిష్యుఁ జేసెఁగా. 39

ఆ. వే. వ్రాసి "యోంనమశ్శివాయ" యటంచును
చదువ దిద్దఁ జేసె ఛాత్రుఁ డామూఁడు
వేళలందు నెల్లవిద్యలఁ గఱపఁగ
నేర్పుతోడ విద్య నేర్చుచుండె. 40

తే. గీ. సుగుణవంతుఁ డసిరియాళ సుతునిఁ గాంచి
జననియును జనకుఁడును ముదమునఁ జెలంగి
ఆఱు వేళల లింగార్చనాదివిధుల
జంగమారాధనంబులు సలుపుచుండ్రు 41

తే. గీ. ఎట్టి వేళలయందైన నీశుభక్తు
లెద్ది కోరిన లేదన కిచ్చుచుండు
రధికభక్తిని బాలుఁ డొకొక్క వేళ
లంత నొక్కొక్క వారల నడుగుచుండె. 42

తే. గీ. హర! శివా! ఈశ! సర్వేశ! గిరిశ! రుద్ర!
అంచుఁ బాడుచు నాసిద్ధుఁ డరుగుదేర
భక్తి యొప్పార నాతఁడు బడసియుండు
వారిలి సామాన్యుఁ డని తెలిచె మనఁ బ్రీతి. 43

ఉ. మీరు మహానుభావులని
మీపద మహానుకృతాత్మ్యులీశ్వరన్
మీపతి త్రిలోకపూజ్యులని
మీకును శేషుఁడు పానము ద్రిలన్
మీరిన వారటంచు మఱి
మిమ్ము గనంగోన నాదు చిత్తమిం
పారఁగ వేంచుదర్శనము
నందిన యంతఁ బ్రమోదమున్నొందెదన్. 44

తే. గీ. ఎట్టిమహనీయసిద్ధులు నేఁగుదెంచ
వారిసేవించివాంఛిత వస్తువులను
తెచ్చియిచ్చుటయేవ్రతి కీతఁనాకు
సహరహంబునఁ బా స్తన మౌర్యవర్య! 45

కం. కావున మీరలకిగిసియది
యేవిధమగు వస్తువైన నెట్టిదియైనన్
నావల్లనైన సమకట్టుము
దేవరకల్పింతునేన తీర్చెదఁగతిన్ 46

కం. అనవినిచిరుతొండనితో
ననియెనుసిద్ధుండువత్స! హరుఁబ్రియమై
జనఁ బభిషేకము సేయుదు
నని యిక్షురసమ్ముముఖ్య మగునదె చేయన్. 47

తే. గీ. హరునకొక్కొక్కదినమున పెరుగుచెఱకు
రసము చూతరసంబు స్వర్ణజలమూని
నారికేళోదకముగంధ వారితోడ
పూలపాలనుజలముల సేవసేతు. 48

తే. గీ. శివునకీనాఁడు నిత్యాభిషేకవిధికి
వలయునిక్షురసమ్మున త్వరముచేతి
గానుగనుదీసితూకొందు గాఁగఁదెమ్ము
అద్ది దొఱకమి నుపవాస మగుదునాకు. 49

కం. అనియాసిద్ధుఁడు భక్తుని
గని తనహస్తంబునందుఁ గలసారకాయం
గని యందుఁగల భస్మము
తనకీయఁగఁదొండఁడేగె తరుణీమణితోన్. 50

తే.గీ. సుందరాంగినో! నీమనమున మందిరమున
కింపుదనరఁ జేసికొంచెను విందులంది
మునులనంద ఆనంద మున్నులుగను
జేయుటకు వచ్చియున్నాఁడు శీఘ్రగతిని. 51

కం. కాపున వెంటనె వంటలు
గావింపుము, నేఁడు వోయి గను శీఘ్రముగాన్
నానలయు నిక్షురసమును
దేవరయు శీఘ్రమునకుఁ దెచ్చెద వేద్యముగాన్. 52

తే.గీ. అనుచు శ్రీపార్వతీనాథ హర! ఉమేశ!
శ్రీసదాశివ! నిసేవఁ జేయుదునని
భక్తిచే నాఁడి పాదపం పాతికిని
జే: మొకవంద దెజుకల నేకకాలము. 53

తే.గీ. సరసముగ మొక్కపుగల్లులు నిచ్చగించి
గట్టిమూఁడుపాలసం దాణ్ణ్ బిట్టుబిగియ
కేలఁ గ్రక్కొని సూక్ష్మత్ర జలముచేఁ దుడి
చలికేలంపుకప్పుఁడెంకి నదయుండఁగను. 54

తే.గీ. మనుజనూనాసిక్తంబు నూరియుటకు
నప్పి యూరమోప్పుఁదనసుల పైని దాల్చి
నడగ సంటనుబడ్డైచి యుంగెనంత
జుగ్గురనిటాతుమి నియుసి యొక్కఁ గెనతేఁను. 55

ఆ వె. అగ్నిభోగంబునోంది యచ్చిరుతోండంను
చెలుకురసము నెల్లఁ జేతఁదీసి
హామునకప్పుఁడాతేఁ దభిషేక మొనరింప
చెఱకురసమునిచ్చె సిద్ధునకును. 56

తే.గీ. చేతనున్నట్టిచంద్రార్థ శేఖరునకు
ఆరసంబున నభిషేక మాచరించి
భోజనముఁజేసి సిద్ధుఁడు భూతనాథు
మనమునందుఁ దలంచుచు జనియెనవల. 57

సీ. రమణినిట్టులుండనె లమి రజతాద్రిపై
సంతసోల్లసితఁ శంభుఁ గూడుచు శైలజని
శాంభవి ప్రియునకు శాంకరికిని దేహ
మందెల్ల జెమటయుఁ జెంద మేను
బులకరింపగ దేవి పొడగాంచినాథుని
రసిక శేఖరునిలో లక్ష్మి మోహాలో ?
వేల్పుచానలస్మృత్యా విధములియ్యెడనీకు
స్వేదోద్భవావస్థఁ జేసెనంచు

తే.గీ. గౌరికరకంకణము "ఘల్లు ఘల్లు" మనఁగ
నీశుశిరమునఁదట్టెన స్రగ్గంధమును
నెమ్మిమ్ముకట్టుకన్నగు సింహ్రసహాధ
గణము పెనుచుండె తిప్పఁదేవ దేవదే. 58

సీ. సార్థకాస్థాంగినై పర్వగాలంబులు స
ర్వాంగ్స్యంగా న నాట్యక్రీడలందు
ధన్య్యనైనస్వస్త్ర తంబునిగ్గి నై
నా కడ మోహింగఁ దల్చి యుమన్న నీకు
తృప్తికోపముగుణ తీలోక నాథనాథ .
మగుటచే జేసెనా గాఁడితీవు
ఉభయభావార్థవ ముదూర్భాసకోనూంచ
మొక్కలోలత్వహో తూర్ధ్వనంబె ?

తే.గీ. అదుపె? పూర్వాశ్రమాదుల యందుఁగూడ
గలుగుకోపమాంచనునట్లు గాదె, స్వైర
మిప్పుడు శ్రమాజన్యమనిన తప్పేమి? నీదు
చండికాత్వముచేతిచే, చదువుమనెనె ? 59

తే.గీ. సత్యమొక్కఁడింతెఱిఁగితినీ శ్వేరియటంచు
సహజభక్తునిఁ జేసెను సహాకరింప
ముచ్చటపట్టఁగా మోపు మోసినాఁడ
భక్తపరితంత్రతనుకను పరుపఁదలఁచి. 60

తే.గీ. పరమభక్తాగ్రగణ్యుఁడౌ భవ్యుఁడెప్పుడు
బూనుకైవార్చనయునున పూర్వమగుట
అస్త్రగర్భవిధిక్రద్వ్య మతఁడు దేర
బాలకుఁడుట సేజేయు శ్రీమపగిలెని. 61

తే.గీ. అఁతిరేఁగానిరెలయాఁడు యభినయంబు
ఉపారహాఁబును నృత్యనాట్యములఁబరపు
శివునికాఁకఁదజనకమే ? చెలువసీదు
యంశముననుఁదీయును నెలయాంద్రగలదె 62

తే.గీ. ఏల ? సీకీయుపభ్రమ యిలను నెలసి
మేటి ప్రస్థాన ధ్రువులను నింపిపోవు
సహజశివభక్తుఁడౌనను సచ్చరితుఁడుండె
నతని శివకాంతు సావధానముగవినుము 63

తే. గీ. కలదు భూస్థలి దానిని కాంచియందు
రఁడు ద్విజులెల్ల వేదము లందునిధులు
క్షత్రియులు క్షాత్రవంతులేసరగవైశ్య
లెల్ల వారలు సంపద లెనఁగుచుండ్రు. 64

ఉ. ఆప్రతిరత్నసౌధములు
నాప్తుని మూర్త్నవిలాససంపదన్
ఆప్రతినాలయంబులును
అంబుజగర్భగోపురాళితోన్
ఏప్రగనై సంగాని యింక
నెచ్చటనైన నుంగాంచ నీస్థితి
నై పురి కెంత యోనియును
సంబున వింతఘటింతు వెల్లగన్. 65

సీ. అతులితప్రాకార మైనగోపురములన్
"కైలాసనాథుడే" కడపవించె
సంతతశంకరపూర్వసలనాశ్రితులకై
"కామాక్షి దేవి" యే కడను వెలసె
తత విశ్వరూపసందర్శన "పాండవ
దూత్యనుస్వామి" యే స్థలముఁ జేరె
చిత్రశిల్పాలయ శ్రీశోడ "నేకామ్ర
నాథుఁడు" సద్విశల సరసదోడఁగి

తే.గీ. పూవుగొమ్మలు, సిరిదేలు, మునరగాయ
పంక్తి, సర్వార్థసంధాన వరదసిద్ధి
వెలయుశివకంచిన స్వాశ కలితమగుట
అద్రిభూలోకకైలాస మనఁగవచ్చు. 66

సీ. కార్తికేయుని నల కాత్యాయినింగూడి
"సోమాఖ్యస్కందేశుఁ డో", మునెందు
పాదముక్కటిబలి పై వెట్టి "యుళహాళం
పెదుమాళ్ళ", నొకకాల వెరిగెనెందు

ముద్దారుసొగసుతో ముత్యాలహారాల
"వైకుంఠపెరుమాళ్లు" వరలెనెందు
గాయకనర్తక గణములు సేవింప
వెండికొండగ "గోష్ఠ ముం" డెనెందు

తే.గీ. సర్వమంగళానామసంస్తవవ్రతయుత
ప్రతిమనుజునోట "రుద్రాను వాక" జపము
భవ్య "పంచాక్షరీమంత్ర" పఠనమెప్డు
జరుగు నాబాలగోపాల వరసుజిహ్వ 68

తే.గీ. అట్టికాంచీపురమ్మున నలరు వైశ్య
సత్తముఁడు నంబి చిరుతొండఁ డుత్తముండు
ప్రతిదినము సేయు జంగమారాధనంబు
వెన్క భుజియించు నిది వ్రత విధియతనికి. 69

తే. గీ. హైమవతి! వానియింటికి నరుగుదెంచె
నొక్కసిద్ధుఁడు నిష్ఠాని యుక్తిఁ-జెలకు
రసము శ్రీకంఠునభిషేక వ్రతముఁ జేయు
దెమ్మి దేకున్న నుపవాస దినము నేను. 70

తే. గీ. ఇద్ది పరమాణమునకుఁ దూ వెసుఁగ దెమ్మి
ఇంటవంటను షడ్రసోపేతముగను
ముందు పూర్వాహ్నమును దాటి పోవనీక
చేయనియుమించుమన, నంబి చిత్తమనియె. 71

తే. గీ. చెలికునకు వలయు విత్తంబుఁ జేతఁబట్టి
యతఁగె పంపానదీతీర మందువంద
చెలికి గెడలనుగొని త్రాటి చేతఁగట్టి
అతఁడు మోపెత్తుకొనలేక చతికిలబడె. 72

తే. గీ. శక్తిచాలదు పాపము భక్తిమెండు
వేళ కేఁగఁగ లేనను వెఱపునింద
నెందుఁ జూచిన సహకారి యేడ లేక
బిట్టువాపోవ నేఁబోయి పట్టుకలసె. 73

తే. గీ. పట్టుమా, ప్రోఁడవీవు, నేఁ బిఱుఁడగాను
నాయనా ! యని యొకపత్రిక వ్రాయనేను
తానుమతియొకనైపుణ నూనె''నంపి
యిల్లుసేర్చితినాశ్రమ యిద్ది యతివ. 74

తే. గీ. అందుకై మేను చెమరిచె సంతెగాని
వేరుగాఁ జూడఁబోకుమో సారసాక్షి
నీకుఁ దెలియదె నాదగు నిష్ఠయెల్ల
నెరుఁగఁ బల్కితి కల్లగా దిదినిజంబు 75

తే. గీ. అనివచించినఁ బార్వతి యద్భుతంబు
నొంది సర్వజ్ఞుతోడనా యువిదవలికె
వీరశైవుఁడు కంచిలో వెలసెననిన
ముచ్చటాయెను జూడర మ్ముపరమేశ. 76

కం. అని శాంభవి ప్రార్థించిన
విని శంకరుఁ డింపు కలప తేఁజని సంగ్రాం
దనుఁడఁట నిలచిననాతనిఁ
గనియటుసియమించె భావి కార్యార్థంబై. 77

తే. గీ. పాకశాసన ! వినుఁ గంచి పట్టణమున
మాఁదుసారాలు మితిలేని మనుషపత్రి
రాత్రులంబవలు విడువని లాఁగువాన
గురియుచుటులాగ తిమ్ముమే ఘనకు వేగ. 78

తే. గీ. అనిమిషాధీశునకు శివుం డానతీయ
వల్లెయనుచు ద్రివిష్టప మల్లఁ జేరి
వరుణున కాజ్ఞిడె కాంచీనగరములోన
మూఁడు వారాలు ఘనవర్షము గురియుమనుచు 79

వ. వరుణదేవుఁడును

తే. గీ. ఇనుపసంకెలఁ జెరసాల నెనరుఁ బాసి
జిష్ణునకు నంపకంజలిం జేసి—పుష్క-
లములనావర్తకములను ల్లాసమెసఁగ
విడచి వర్షింపమనెఁ గంచి కడయధేచ్ఛ 80

తే. గీ. దయయు దాక్షిణ్యమునుఁ జూపఁ దగదు ప్రజల
పట్లను గురువిశ్వాసం బయగనునకుఁ
బూనిక నువెల్వరింపఁగఁ బుణ్యచరితుఁ
నెవ్వనికో? గాని యగ్నిలో నీపరీక్ష. 81

తే గీ. ఎలమి వాసవునానతి దలను దాల్చి
నిజవిజృంభణప్రళయాంత నియతముగుట
నిగళబద్ధుఃశృంఖలల్ దెగినపగిది
వరుణజలదమ్ములకు ముదావహమునాయె. 82

తే. గీ. అంతకాంచీపురప్రాంత మంతవింత
వరలెతూర్పుఁ దెసను, తు పానుగాలి
పశ్చిమంబున సందర్చాపంబు నెగడె
ప్రళయగంభీరజీమూత రవము బ్రబలె. 83

క. ఈరీతివర్షచిహ్నము
లారంభంబైనపిదప నఁట ఘోరంబౌ
ధారాపాతపువర్షము
జోరుగఁ గురియంగసాగె చూపరులదరన్. 84

తే.గీ. ప్రళయవిప్లవ నిభమగు భంగి నింగి
పుష్కలావర్తమేఘముల్ పొంగిపొరల
కారుమబ్బులు గ్రమ్మఁగ "భోరు" మనుచు
ఉరుములురుముచు వానలు గురియసాగె. 85

తే.గీ. ఇవ్విధంబున వర్షంబు లేక ధార
రేఁబవళ్ళును కాంచీపురీపరిసర
ప్రాంతముల ముంచివేసెడి ఘణిలిగురియ
దుర్దినము శాశ్వతంబని దోఁచుచుండె. 86

తే.గీ. ఎడతెగక నింగికిని నేలకేకముగను
తెల్లఁ ద్రాచుల వ్రేలాడఁదీసినట్లు
ఇరువదియునొక్కరోజు వర్షించె కంచి
యందుఁ గప్పలు వెల్లువలందు మొఱయ. 87

తే.గీ. గంగయుప్పొంగి గట్టుతెగంగ జలము
వీథివెంబడి నదములు వెల్లివిరియ
అంపగమియట్టి వర్షంపుముంపు ప్రబల
దుడుకుగుండెకు చైతన్య ముడిగిపోయె. 88

తే.గీ. పశువులును పక్షులును వర్షపాతబాధ
చెలముడిగి కొయ్యబారి యీక్షింపదొడగె
ఏమిరా ? దైవమా! ఇదియేమి! వాన
యంచు నాబాలగోపాలమనిరి యచట. 89

తే.గీ. కంచిపురమెల్ల సాగరగామి బోల
ప్రకృతికామాక్షి కత్తుకబంటినీట
గుక్కదిరుగమి నుక్కిరి పిక్కిరగుట
దలచి శమియింపఁదొడరెబో తులువవాన. 90

తే. గీ. ప్రాణికోటికిదయ్యంబు పట్టివిడిచి
నట్టులాయెను దూరుపు సందుఁదెలుపు
పూర్వపుణ్యాధిదేవతా స్ఫూర్తినభము
వెండికంచమురీతిగా వెల్లనాయె. 91

తే. గీ. ప్రజలదురదృష్టరోగంబుఁ బాప నోష
ధీశుడమృతకరుఁడయి తెలివిఁదేర్చె
తమము నెడబాపి తారకాంతరితజ్యోత్స్న
మహితద్విజరాజుచక్కని మంత్రవేత్త. 92

తే. గీ. అంతమూఁడవజాముది యైనపిదప
నను శుభాగమనముందెల్పు జనునిఁబగిది
నాఁగఁబోడిచెను దూర్పున వేఁగుఁజుక్క
కోళ్ళు "కొక్కొరొ కో యని" కూయసాగె. 93

మ. జనసేవార్థి వందిజనముల రీతిగా
కూసెను పక్షులు గూళ్ళనుండి
రథచోదనక్రియాప్రథితుఁడ నూరుఁడు
స్యందనధ్వజకాంతి చిఁదఁజేయ
పసుగుత్తుఁబుల నెసగెడి తేజపై
పద్మినీచ్ఛాయ లిర్వంకదనర
పయసించు చండాంశు ప్రభలచేతనుదనుజ
ప్రాయమౌ తమము పాపవచునుండ. 94

తే.గీ. నిశితకిరణాయుధుఁడు నేలసింగికెగయ
రుద్ధమందేహదైత్యాపరోధముడుప
స్నానసంధ్యార్ఘ్యవిధులద్విజవరులెనగు
చుండనుదయించె బాలభానుండుదీప్తి. 95

తే.గీ. పాశుపతజైన జంగమ బౌద్ధ యోగి
యతి, హిరుండిక, చార్వాకమతములిసిన
ప్రస్తకాపాలమును నియమస్తులగను
అతిథేయుల సౌపున్నహూను నెరపు. 96

తే.గీ. ఈతిబాధలనడ్డంకు తెగ్గి తండ
తండములుగాగ విస్కశతఘ్నులకును
గేహిపరమార్థబుద్ధి గెంటుగలుప
సువ్రతులబుద్ధియచలమై సాగనుచెడదు. 97

సీ. సోయిబోకి ఫుల్లతై సోయిన తిరుసెంగ
నాంచి గుడ్డలనేతి నైనముంచి
చేయు వంటను దాన శివప్రీతిసేయగా
చిరుతొండనంబిశాశ్వరముసందు
శైవసంస్కారలాంఛనచి శిష్టాతిథి
నెమకిసంపాదించు నీమములర
అర్ఘ్యపాద్యాచమనాదిగా వస్త్రయు
గంధాలపుష్పనరిస్పందనముల

తే.గీ. తగినపూజోపచారవిధంబు నెఱపి
వారిదీవెనలకుజోలివట్టి సాగ
సంఘమురు జంగమారాధ్యనాదరమున
కాలమిర్వదియొకరోజు గడిపిరిటులు. 98

చ. గొనగునుసోకుతెల్ల గుమి
గూడియు బుగ్గలునొక్కకొంచమో ?
కనివినియుంటిమన్న! కలి
కాలపువిడ్డరగాథలిట్టివా ?

కోనగోనివర్షపాతమున
కొంపలుముంపులువోవునట్టి యీ
ఘనవిలయోగ్రకాలమున
కా! యొక యోగినిసత్కరించుటల్. 99

ఉ. పండుగ పబ్బమైన తెల
వారిన జంగమదేవరన్ దమిం
దెండని పంపు నాలి యెట
దె త్తిననాతిథిన్వ్రచ్ఛచేయకే
నిండుమనమ్ముతో జనుమ
నీషియునై యజమానివర్తిక్
కండలపోతవర్షమున
కన్ వెనదీయరు పిచ్చిదంపతుల్. 100

ఉ. కూరల? కుంపటా? తడువు
గుడ్డయు సారకనీళ్ళుగారుటా ?
గారెలవంటసాగుటెటు ?
కట్టెలుపొట్టెలనీరునింప, హా
తీరున వేళదాటకతి
థిం దనుపంగను మాటదక్కునా ?
ఊరొకగంగలో మునిగి
యున్నవుడీ పిడజోరిబిచ్చయా ? 101

చ. వినపోకకైపక్కీర్యమాగి
పిటనె నేటికినాగునంచు నో
ర్వనితనమాబ్బగా పనుల
పచ్చ సహింపని యుమ్ముబోతుతా

వనితలు మొండితొత్తులును
నారవహూపరిధానధారిణు లీ
మనమున గొంకు లేకతల
మాసినగంపలుమోస్గు తెన్నడీన్. 102

చ. మదమున దూరినన్ వనికి
మాలిన గంపలు చెప్పపోసినన్
క్రిములను రాతిగుండె చిర
చీటులు చాయను పెంపుపింపెనీన్
హ్యాకయముసందువాల్చగలు
సట్టునిరంకుశ సుపవిత్రమ్ము నే
యుదనుని పూనికంగొనిర
వ్యోమమునా నా తెలబోయిమూడగన్. 103

కం. ఇరువదిరెండవదినమున
తెరపిచ్చెను వానజడియు చెనలువెలింగెన్
కెరటములుకొట్టుకొంచును
కురిసిననీరెల్లనదులకున్ ప్రవహించెన్. 104

చం. సిరికిగవాచు రొక్కము వి
శేషముగా గడియించుకొమటుల్
విరివిగనాపురింగలరు
వీరమహేశమతస్థులందు శ్రీ
హరపరిచర్యతో నహార
హంబున శ్రీచిరుతొండనంబి, నా
పురుషుడుప్రొద్దుపుచ్చునట
పూర్వపుపుణ్యముగణ్యమాటచేన్. 105

మ. ఉపవానంబులు సేయు సంస్మరణ "శం
భో" యంచు నెగ్గెత్తుచున్.
దపియించున్ శశికంఠుఁ గూరిచి యన
న్యాదృష్టి చేతస్కుఁడై
విపులస్మేర లలాటపట్టమునఁ గ
స్పింపన్ విభూతిప్రభల్
జపమాలం గొని జంగమాతిథిఁ గవే
షారంభుఁడై నిచ్చలున్. 106

వ. అతఁడానాఁడు.

సీ. పెనుతుపానుశమించి యినుఁడుదయింపఁ గా
లకృత్యములు చక్కఁగ నదీర్చి
శైవాగమోక్తసంస్కారములఁ బచరించి
ధ్యానించు స్తుతిపాఠతతి వెలార్చి
నవరత్నసింహాసనాసీనుఁగా భావించి
తీర్థాభిషేకానదృప్తిఁ బఱచు
దెస మొలవానికి దివ్యవస్త్రము లిచ్చి
కస్తూరి మొదపినగంధమలది

తే. గీ. పూలమాలదుదళములఁ బూజసేసి
ధూపదీప నివేదనతోడ వీడి
యమ్ము నీరాజనములిచ్చి నెమ్మి నుపచ
రించు నతి సేయుచున్నవళింపజేయు. 107

తే. గీ. తతభవార్చన సలిపి సత్తందుఁడగుచు
ఒక్కఅభ్యాగతిన్ శివయోగినరయ
చెచ్చెరఁ జొచ్చి మందిరాజిరము జేరి
బాపురే నేఁడు రాఁడొక్కభక్తుఁడైన. 108

మ. అనుచుఁ దాలోనికిం బోయి యాత్మసతి నా
హ్వానించి రప్పించి యో
వనితారత్నము నేడు దుర్దినముగా
భాసించు నాయాతిథే
య నయావర్తసదోషపూరితమో? ఆ
హా! కానిచో దేహళిం
కనగా రాడొకభక్తుడైన నిదినా
కర్మప్రభావంబగుం. 109

ఉ. కాలనుమారి దుర్దినము
గా నొక యిర్వదియొక్క రోజులీ
లీల నకాల దుష్ప్రళయ
రీతి వెలార్చుచునున్న "క్రీడలో
మేలను రీతి" మోదమొ, సు
మీ! శివయోగి లభించుచుండు లే
వేళయిదేమి? యాకుతప
వేళగతించిన రాడొకండిటం. 110

తే.గీ. అనుచు పలవించి యర్ధాంగి నరసిముదిత!
వంటకము బూర్తిసేసితి వా? యనియెను
చిరునగవుటుడుగరలు మోముచెంగలింప
పతిముదమ్మొక సతి బహూకృతిగఁ దనుప. 111

తే.గీ. కలికి! నేఁబోయి వత్తు నల్లడలపురము
వెదకిదోడ్తేఱ ఇంటిలో బదిలముగను
యతి సపర్యకునలయు నియమము నిష్ఠ
సిద్ధమొనరింపు మేమరఁ జెందఁబోకు. 112

తే.గీ. అనుచు బూటియుఁ చందనంబంది యతఁడు
ధౌతపరిధానము పరిపత్త్రములదాల్చి
ఒకఁడె పయనించె వీధివీఁ ధికిఁ దిరిగెను
భక్తుఁడేడనుగనరాఁడు పాపమేమొ ? 113

తే.గీ. ఇంటఁ బయనించువేళ యెట్టిదియొ? కంచు
కాగడా వేసి వెదకినగాని జంగ
మప్రమథు డొక్కఁడును కనంబడఁడు నాఁడు
తొడరి గ్రుమ్మరు నాచిరుతొండసంబి. 114

సీ. దేవాలయములందు దివ్యచతుష్పథ
స్థలముల నిర్నిమేషత వెదకు
సత్రాల మఠముల౯ సంతచావడులందు
జడదారి రుదురాక మెడనుగల్గి
జాబరారంగు వస్త్రములు ధరించెడు
చిలుముగొట్టవు గురుల్ చేరుచోట్లు
శంభో పదములోన సంబోధులు వడంక
శివనామ ముచ్చరించెడు నెలవుల

తే.గీ. ఎడద తడబడ చిడిము డి నడక నడచి
చేయిజారిన సొమ్ము నార్జించదలచి
కడగి యత్నించు నుద్యోగి వడువునతఁడు
అరయఁదొడరెను సంబి నయ్యాయియెడల. 115

తే.గీ. కండ్ల పువ్వులు పూసిన౯ గాళ్ల కాయ
గాసినను సుంతఫలము శుష్కంబగుటను
విసువు వేసారితనము నిర్వేరయు లేక
శివునిదయరాదటంచు వచించునతఁడు. 116

తే.గీ. ప్రాణభీతిని జెందిన వానిపగిది
చేయిజారినసొమ్ముకై రోయునట్లు
తరలిపోయిన పసరంబు దొరకనట్లు
అరయుఁదొడఁగెను నంబి కార్యార్థియగుచు. 117

తే.గీ. గ్రామమునువీడి కోటను గడచిపిదప
నేగసాగెను భక్తుల నెచటనైన
గాంచి దోడ్కొనవచ్చెడి కాంక్షచేత
నల్గడల వెదుకదొడగెను నంబిభక్తి. 118

---

గద్య.

ఈయది శ్రీమన్మునివర వశిష్ఠగోత్రోద్భవ శ్రీఉమామహేశ్వరవరకరుణా
కటాక్షలబ్ధ అనల్ప కల్పనా ప్రాభవ అనుడవ తిరుపతివేంకట
కవీశ్వర శతావధాన సమయానువర్తన సమధిగత సత్కవి
తాయుత పుల్లమాంబా సుబ్రహ్మణ్యేశ్వర ఔరసపుత్రి
అచ్చెమాచ్చయార్య దత్తపుత్రి ఆచింతామణీ
కవి ప్రణీతంబైన సిరియాళచరిత్రయందలి
ప్రథమావతంసము సమాప్తము

ఇతి ప్రథమావతంసము.

---

# ద్వితీయావతంసము

---

కం. శ్రీశర్వాణీప్రియునకు
ఆశశిధరునకు సుకృతిని నయ్యాభవునకున్
శ్రీశర్వానకింజరపుర
యీశునకిర్పింతునుమూక్తి వేశశివునకున్. 1

తే.గీ జ్ఞానరత్నాకరమును నిదానముచెడి
కడలితరగలపై యాడు వెడగుబుడుతె
డయ్యయో! పైపయిందేలి యాడుగాని
తెలివిమానికముల్ గొన తెలియడేమొ? 2

తే.గీ. నిటలతటనేత్రు శిరమున నీళ్ళుపోసి
బత్తిమై పత్త్రియు నుంత పదిలపరచు
వేల్పుటావులు నూరుగా వెలయునింట
పెరటిచెట్టుగ సురశాఖి పెరిగిపోవు. 3

వ. అనుచు నామూర్కొంటిబాసరి యురయకమగుడ
నూరెల్లగలయగుఱిమ్మరి

తే.గీ. కంచిపుర్కోట గుమ్మముగడచి కడల
వెలయు సహకారవనముల వీధులందు
ఆకుబొకల గాలించి యతడుకడకు
దివిరి కనబోడు జంగమదేవరనట. 4

తే.గీ. చిరుచెమటబిందువులను దోసిళ్ళనోసి
సొరిదిసాకలి డప్పికల్ సొడ్డువెట్ట
తిరుగుసిసత్త్రైన భక్తుని తెలిసికొనగ
తనదుసహకారనామ సార్థకత వెలయు. 5

గీ. గ్రామమునువీడికోటను గడచి పిదప
వేగపోగెనుభక్తుల నెచటనైన
గాంచిదోడ్కొనివచ్చెడి కాంక్షచేత
వనమునకుజేరిచూడనా వనమునందు. 6

మ. ఘనమాకోకలు ఖర్జూరంబుకదళీ
కాదంబతక్కోలముల్
పనసల్ మామిడినారికేళములు నిం
బల్ కుర్వకాముల్ చం
దనముల్ దాడిమపారిజాతములు కుం
దమ్ముల్ మహానందనై
వనసౌందర్య ఘనంబుల్ ఘటిల్లినవి పు
ష్పాగ్రిమున్ పూచెడున్. 7

గీ. పుష్పలతలనుగూడిన పొదరిండ్లు
ఓషధీతతిదట్టమై యున్నతావు
మునివరులకెల్ల యోగ్యమౌ నునికిపట్టు
పట్టివనమధ్యమందుతా నట్టెజూచె. 8

కం. కెందమ్ములుకలువలతో
యందంబగుకొలనొకండు నాకొలనందున్
మంజులగాచరియించును
సందేహములేకహంస జాలములెల్లన్. 9

కం. ఆవెన్కపొడువారిన
దేవళమునతనువుదాల్చు దేవుసిరీశున్
భావ్యంబగురూపము
తోనెలసెడుభక్తవరుని తుదిగని దరియున్. 10

సీ. భూతిరేఖలుమూఁడు మొగమునం గలవాని
భ్రూమధ్యమునచుక్క బొట్టువాని
రుద్రాక్షమాలలా పాదిదాల్చినవాని
శతవర్షములునిండు చాడ్పువాని
తెల్లనిజెటలచే దీప్తినొందెడివాని
నెఱసినగెడ్డంబు నెగడువాని
వ్యాఘ్రసనాసీను డైవసించెడువాని
అనురూపమైనభా ర్యగలవాని

గీ. నందిముద్రాంకితంబుగఁ జెంది దీప్తి
నమరువానినిష్ఠాగరి ష్ఠాత్ముడైన
వానినొక తేజోమయాత్ముఁడౌ వానినఘు
జూచెచిరుతొండనంబిని శుద్ధమూర్తి. 11

గీ. గానబడినట్టిభక్తుని కాళ్ళపైని
రెండుకరములుశిరమందు నుండజేసి
యొడలెఱుంగనిభక్తిచే నుర్విఁ వ్రాలి
వినయనమ్రితతోనిట్లు విన్నవించె. 12

గీ. మీరుముదుసలియవ్వయు జేసిమాదు
గృహముపావనముంజేసి కీర్తిమెరయ
మత్కృతసపర్యలంగొని మాదుదీక్ష
నరసిరక్షింపుడంచుసా ష్టాంగపడియె. 13

సీ. నెరసివ్రాలినబొమల్ నిరతితోఁ పైకెత్తి
పరమవృద్ధుఁ తల వణకుచుండ
గద్గదస్వరమున కంఠనాదంబొప్ప
నంబిమోమరచూపు నదిలకించి

ఈశుండుకరుణనీ కిడునంచుదీవించి
వచనంబుదనచేత వానివడిమి
యేమిజెప్పెదఁ గాని నిపుడుబిగ్గఱదెల్పు
బధిరంబుగలదువిన పదను నాకు

గీ. అనినవిరులతోఁడనంబిదా నతనిపాద
పద్మములఁబ్రాలిఘట్టిగా బట్టెనిట్లు
మీరు దేవియుగలసియుం బారమాను
వ్రతమునిర్విఘ్నముగనొనర్పవలె దేవ. 14

గీ. నీవు దేవిగూడమాదగు నెలవుకడకు
వేగముంజేరుమంచునే విన్నవింతు
[illegible] సన్యాసులను
నందరావయ్యభూతిచే నలుగుమయ్య. 15

కం. ఓమనుజవర్య! నాకీఁక
నీమముగలదద్దిగాని నెరిగింతుం దద్వర్ణ
నామనమునగల వాంఛిత
మీమొయివచియింపుచుంటి సదినిశ్చయమునా. 16

ఉ. మీదగురాకకేవిధ న
మీహితబుద్ధి వేడికొంచు నా
మోదముతోడ నెంతయు న
మోనమయంచు నమస్కరించితిన్
నీదగుభక్తి నంటి కరుణింపుము
నీపదసేవకుండనన్
కాదనబోకయింటికి సు
ఖమ్ముగరమ్మిక లెమ్ము వేగమే. 17

తే. గీ. నీదువంశంబదెద్దియో నీదునామ
మెరుగఁబల్కుము శివదీక్ష పరుడవౌదె
ఆడుమాటకుమారాడు టనుచితమ్ము
అన్నముదకమ్ము ఫూర్తిగా నున్నె చెప్పుము. 18

ఉ. నీకులకాంగియుంగలదె ?
నీవుసుపుత్రులఁ గల్గియుంటివా ?
నీకునుద్రవ్యముంగలదె ?
నేనినుఁగోరినదెల్ల నిత్తువే ?
నీకుఁ స్వతంత్రమున్నదియొ ?
నీకులకామిని నీవుచెప్పిన
ట్లీకొనునే ? వచింపుమిక
హెచ్చగుమాటల నాడనేటికిన్. 19

గీ. ఒక్కభిక్షుకుయింతటి చిక్కదేల?
ఊరకేచెప్పితినిగాని యుండలేక
యెవ్వడవునైననాకేమి నెరుకబడక
నడిగితినిగాని వృద్ధుఁడ నౌటచేత. 20

కం. ఒకవత్సరమ్మునుండియు
నొకవ్రతముంబూనియుంటి నుద్యాపనకై
నొకయాగపశువు నీవలె
సకలేశుఁడందిమిగుల సంబరమందన్. 21

గీ. భక్తినొప్పారుచుండెడి వాడవైన
యీశ్వరునినెల్లవేళల నెంతువేని
అన్యపశువులుయేవైన ననువుపడవు
నరపశువుయొక్కటేగాని నంబివినుము. 22

గీ. రూపయౌవనవంతుండు చూపరియును
తెప్పులులేనట్టివాడును ధీవరుండు
వీరశైవ వ్రతంబునే వేళనట్టి
జరుపుచుండిన సుతుడున్న జాలునందు. 33

గీ. బ్రాహ్మణక్షత్రవైశ్యుల వంశమందు
జనన మొందినవానినీ శ్వరునియందు
భక్తిగలవాని, నుపనీతు పశువు, జేసి
పాక మొనరించి వడ్డింప వలయు సుమ్ము. 24

గీ. అభవునకు పాక మెల్లస మర్పణంబు
జేసినాపంక్తియందువ సించియపుడ
నీవునీభార్యతోగూడి నెమ్మిమెభు
జింపదీరుననాకోర్కె చిరుతనంబి 25

గీ. అనినచిరుతొండనంబిమ హాప్రసాద
మల్ల శివదీక్షగలవారి కెల్ల వేళ
లందుపద సేవజేయుచు నందునయ్యె
వైశ్యకులసంభవుండనై వరలువాడ. 26

౪౦. తిరుడచ్చినంబి వంశ్యుడ
చిరుతొండండనెడు పేరు జెందినవాడన్
నిరతముశివభక్తుల కా
దరమునసీప్సితమునుదీర్చె దనుసద్భక్తిన్. 27

గీ. శివునిభక్తులపద సేవఁ జేయుచుందు
భక్తు లెవరైన నట్టిన వ్రతముఁదీర్తు
నంచునొకదీక్షబూనితి నయ్యయింక
నీదుకోరిక దీర్తునా మోదమలర. 28

సీ. ఈశుభక్తులుబట్టు యేవ్రతంబైనను
పూర్తి జేసెడునిష్ఠ బూనియుంటి
ఆవ్రతంబెప్పుడు ననువాంఛునప్పుడు
తిరువనుపవసముగా తేజరిల్లు
దేవరమీరాన తిబ్బినవమువున
నయ్యుపహారంబు లమరజేతు
అంచితంబుగదయ యుంచివిభూతిచే
నందుమంచును శార్ధ్ర నంబుజేతు

గీ. మంచికృపనామపై నిమీ రుంచినరగ
నూదుగృహమును పావనమై చెలంగ
నీదుపదధూళి సదయతో నిల్పి పూజ
నందినాజన్మసఫలత నందజేయు 29

మ. మతిమంతుండును ధైర్యవంతుడును స
న్మార్గప్రవృత్తాత్ముడున్
రతిరాజున్ హసియించురూపసియు ప్రా
ల్లత్త్యంబులోసీశుడే
గతియంచెన్నెడువాడు, గోగరపహంతుం
గళ్యాణుడై యొప్పునా
సుతునర్పించెదమీకు విందుకొరకై
సేవింపమీరాకకై. 30

గీ. నరగసభ్యంగసంబును సల్పుసరికి
వంటపూర్తిగనౌనునా యింటిలోన
యంచుప్రార్థింపశివయోగి యసమొసంబి!
శ్రీమలజడిసత్తునీయింటి సరసకిప్పుడు. 31

గీ. నేనువృద్ధుఁడ, నీదగు నెలవుకడకు
వత్తు, కోరికదీరంగ వలయుఁగాని
నీదుయర్థాంగి, సఫలత నెఱపదేని,
యిచ్చటికితిరిగిరాజాల నొందుకసిన. 32

ఉ. తొమ్మిదిమాసముల్ గడిపి
తోయరుహేక్షణగర్భ వేదనన్
సొమ్మసిలంగనొంది, యొక
సుపుత్రుఁడైనకుమారుఁగాంచి, ప్రే
మమ్మునఁబెంచుచుండి సభి
మానముగాఁగని, యెంతయేని మో
దమ్మునఁజూచి సంతసిలు
తల్లికిమానస మెట్లులొప్పెడున్. 33

సీ. ప్రియమారసుతుగాంచి పెంచిపెద్దనుజేయు
తల్లి కేరీతిగా నల్లమొప్పు
బలుకష్టములకోర్వ బడియుండినట్టి యా
జననికిమన సెట్లు సమ్మతించు
యింతవానినిగని అంతవానినిజేయ
అమ్మయేరీతిగా నమ్మలించు
కొడుకుకోడలుసౌఖ్య పడగాంచదివ్వురునం
బికకునేరీతినీ వెతరుచించు

గీ. తండ్రికన్నను వేరెట్లు తల్లికిసుతు
నందు ప్రేమంబధికమందు రార్యజనులు
నీవెరుంగుదో నెరుగవో నిక్కమరసి
నాకువచియింపుమిదివృథా నాటకంబు. 34

సీ. వీరమాహేశ్వరా చారవ్రతంబుగా
వునసీవునీభార్య యును చెలంగి
యీకార్యమదిమీర లిరువురకును సమ్మ
తంబగునేనివ్రతఫలమబ్బు
యీవ్రతఫలమునీ యిల్లాలు వెండియు
నీవును పొందుట యేనిజమ్ము
యిట్టిధర్మముతోడ నేకమనస్కులై
యొక్కమాటగమీర లుండవలయు

గీ. యింతకును చంపబడెడివా డేమియనునొ
వరసుతునిజంపనీచేయి వచ్చుగాని
కన్నతల్లికినియమముల్ గానబడవు
చంటివానికిచావుకు స్వర్గముగాదె. 35

శా. మీకాయీపనిసాగ జాలదనిజా
మ్మానాకుసందేహమై
నీకుంజెప్పితినింటికేగిత్వరలో
నీభార్యనుంగాంచియున్
సాకల్యంబుగనేనుజెప్పినది స
చ్యంజెప్పినీవారితో
నీకంరమ్మికయిష్టమైన యెడలన్
వేవేగనిచ్చోటికిన్. 36

గీ. ఇట్టికఠినమ్ములగుకార్య మెవ్వరైన
విన, దయాశూన్యులౌరౌర? వీనినిష్ఠ
యేమిఘోరంబటంచని యెవ్వరనిన
అట్టినుడులకునావ్రతం బంతిచెడును. 37

గీ. సందియంబుం జెనాడగు డెందమునను
అందుకై వేగనీయింటి కరిగినీవు
భార్యతోడను సుపుత్రు నసునితోడ
యోజనకొని యిచ్చి యిష్టమై యున్నరమ్ము. 38

మ. అనిన౯ భక్తసిరియాళు డొందిత్వరలో
నాత్మీయ గేహమ్మునకు౯
జనిసంతోషము నెంపు నొందఁ దనస
జ్జాయన్ విలోకించి యో
వనితారత్నము! జన్మమెల్ల సఫల
త్వంబందె యోగీశు౯
గని నా౯ వినుతించి భిక్షకొఱకై
కాప్పట్టగా నిల్లనే౯. 39

గీ. నీదు భార్యయు పుత్రుండు నెమ్మి నేను
బట్టువ్రతమెల్ల సఫలత పరతుమంచు
వారు నుడివిన నే బట్టు పత్రిన జెప్పి
యిష్టమైయున్న వెంటనే యిటకు రమ్ము. 40

కం. అని చెప్పు వారి మాటల
విని మిమ్ముల నడుగుకొఱకు వే వేగముగా
జను దెంచినాఁడ గావున
మనమున సంకోచమున్న మానక జెప్పుడీ. 41

గీ. అనగ మీరాగాను మాటకు నష్టు సెప్పి
వారమేయంచు వారలు బలుక నంబి
సంతసంబున శివయోగి సముఖమునకు
జేరి విధ్యుక్తరీతి పూజించియనియె. 42

గీ. నేటికొనగూడెగివయోగి నిష్టపరుడ
టంచుతిరువెంగనాంచియా నందమొంది
భర్తముఖరాగమీక్షించి బల్కెనంబి
యోగికోర్కెలనన్నింటి రాగమొప్ప. 43

గీ. మనశరీరార్ధప్రాణముల్ మఱియువన్ని
శివునధీనమ్ములగుగావె జెప్పనేల
మునునొనర్చినతపముసం పూర్ణమయ్యె
పుత్రికనిదోడుకొనిరమ్ము భూతినిడగ. 44

గీ. అనుచుదెల్పగవీరల యభిమతమ్ము
నెరిగిచందనికను వెంటగొనియుసాధ్వి
యైనతిరువెంగనాంచియ త్యాదరమున
శివమహాయోగిపదసేవ జేయుచుండ, 45

కం. చిరుతొండభక్తవరుడట
సరవిన్ శివయోగితేర జనుటకుముందే
యరిగెనుకపటవృద్ధుడు
శిరియాళుమదించెలింప జేసెడియాశన్. 46

గీ. అపుడుశిరియాళుడొజ్జగృ హమ్మునందు
చదువుచుండగశివయోగి సరసకపుడు
జేరసతులనువేడ్కతో జేయనంది
చిన్నిశిరియాళుతో యోగి జెప్పెనిటుల 47

మ. అకటాయీచిరుతొండనంబియను పా
పాత్ముండుమీతండ్రి యే
ని, కడుంద్రోహియటంచు బల్కెదసువా
నింగూర్చియే మంటివా

సుకుమారుంగడ తేర్చి యీశ్వరునికై
చూపెనై నసంప్రీతివా
నికి భోజనంబుగ నండి పెట్టుము ఖలుల
నేఁగాంచఁజేసెదప్పుడు. 48

సీ. చిరుతొండనంబియర్ పరమ మహేశ్వరుండు
నీతిమాలినవాఁడు నిజమనిరే
నిరతంబు నురగోత్రి ధరయందుబడి పొర్లి
యున్మాదియై యొక్క యోగికతను
రక్షించి మాహేశ్వరార్పణముగా నినుజంపి
వండి వడ్డించంగ నుండె గాన
నీయందు దయయొగ్గి నీకేలుగింపంగ
వచ్చితినిచటికి చెచ్చెరగతి

గీ. యెంతయో పెద్దమాతోడుత చింత లేక
కన్నకొడుకుని కులమణి కరిగుడగుచు
జంపి జంగములకు పెట్టు జనకు నన్ను
యిట్టిదా తృష్ణమును జూడ నెచటనైన. 49

మ. అకటా యీకులమెల్ల వృద్ధియగు నం
చానందముం బొందు తం
డ్రికడుం గుందును తల్లి మిక్కుటముగా
ఖేదంబునం గుందు నీ
సుకుమారుం గడతేర్చ నందుడులునె
చూపె యోగికప్పింతు నే
సకలంబుల్ దెలుపంగ నీకడకు ని
చ్చ్యల్ వటవచ్చితిన్ జెచ్చెరన్. 50

గీ. చెక్కులను ముద్దులొల్కునో చిన్నవాడ
పరగమధుపానమత్తుఁడై భక్తుఁడొకఁడు
నిన్నుఁగోరఁగ నిచ్చెద నన్నవరుడు
రక్కసుఁడుగాని తండ్రియే నిక్కువముగ. 51

కం. అని జంగమయ్య పలికిన
విని శిరియాళుండు మిగుల వేడుకమీరం
గనుమీపల్కులు దెలియని
మనుజులకుం జెప్ప నిజము మా శివయోగీ. 52

గీ. అయ్యా! యాహారసాటింప నానతమకు
నేమిబాధయొ మహనీయ యెఱుకబడదు
దేహమస్థిరమంచును దెలియకున్న
యోజనయొనర్చి జూడుమా యోగివర్య. 53

సీ. పండితుల్ "జీవస్య భానిపశ్యతి"యంచు
వచియింపవినలేదె బాలకుండ
ఎక్కడికేని నీ వేగియాబాదని
దప్పించుకొనుట కర్తవ్యమనిన
శిరియాళుడప్పుడు చెవులనుమూసుకు
అనఘాత్మమీరిటు లనగదగునె
నీవుచెప్పినమాట నేవినకున్నచో
భయమంకురించె హృదయమునందు

గీ. ధరతనువుసించియిచ్చిన తగవులేదు
జన్మమెత్తిం దానికి సార్థకంబు
పరులకుపకారమునుం జేయఁ బాడిగాని
విలువలేనట్టిమాటల వేలయింక. 54

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 55

సీ. మలమూత్రములచేత కలుషమైయుండెడి
అస్థిరంబైనది యనఘ! తనువు
ప్రియమైనదేహము నలుచునా? దేహంబు
దాగకై యోలయుం తే మము కావ
మనలు దేహముల్ కీర్తి వసతి పొందగవలె
తనువె శాశ్వతముగా దలచరాదు
అని బల్కగా విని యా యోగివర్యుండు
తండ్రి భక్తి కనుంచు తనయుడితడు

గీ. యేమి సేయుదు నిటువంటి నేమమున్న
యెట్టిదీక్షాపరుండో నీ పట్టుయుంచు
మూర్ఛనొందించె బాలుని ముష్టిపొలుచు
చిన్నశిరియాళు డంతయు చెందె మూర్ఛ. 56

గీ. సింధుదేశ్యముగలవారి నిందపెట్టిన
కన్నులెరుపారగ దేహంబు కంపవేయుట
బట్టె దేహంబు ఘూర్ణిల్ల ధ్వని జలంగ
నేలబడి శిరియాళుండు జోలవోయె 57

గీ. అఖిలజగములు కడుపులో నమరియున్న
యెల్లమునుకులు భక్తుల నేలుచున్న
కపటనాటక రచనాధికారియైన
యీశునాజ్ఞను మీరంగ నెవరితరము. 58

గీ. అనుచుఁ బలుకుచు జనులెల్ల నతనిఁ గుఱుచు
యిరుగుపొరుగున నున్నట్టి యెల్లవారు
ఒక్కటై యట్టి రోదన మొక్కపుగను
జేయుచైన్రండు దరిఁజేరి శివుని నూఱ్చె 59

కం. శివపంచాక్షరి మంత్రము
శివయోగి జపించి చిన్న శిరియాళునకున్
న్నవిరళభూతి నొసఁగుచును
సహనయముగ బెట్టుమాన్పె నడలుచు లేచెన్. 60

గీ. ఎట్టికష్టంబులైనను మెట్టివైన
యీశుపంచాక్షరీ మంత్ర మెప్పుడేని
భక్తితోడను జపియించి భస్మమిడిన
పాపములడంగి ప్రాణంబు భద్రపఱచు. 61

కం. చిరుతొండనంబి పృష్ఠుని
వరయోగి నిపుత్రబలకుష్ఠు బాధిత దేహున్
పరమప్రీతిని బ్రోవను
ధరియించె నమహ్యామంచు దలచకనతఁడున్. 62

గీ. బూదిపోసిన మాఱేడు బుర్రిపులిక
ఖాసనమును చేతను కమండలమును దాల్చి
"శరణుశరణం"చు శివభక్త పరులు నొగడ
ఊరనూరేగె నాశివ యోగిఱేఁడు. 63

కం. వెనువెంట గుర్రిష్టి యున్నయు
జననాదనచేత గట్టు నాహాయ్యముగా
గొనిపెంచుచు శివశివశివ
యనుచుం బడుబంగనాగె నాయును వెంటన్. 64

గీ. ఈశ! శంకర! హర! పార్వతీశ! రుద్ర!
పరమశివ! చంద్రశేఖర! గరళకంఠ!
సర్వభూతేశ! కామారి! శాశ్వతుండ!
శూలపాణి! గంగాధర! ఫాలనేత్ర! 65

గీ. అంచు శివభక్తవరులెల్ల నధికభక్తి
నాడుచును బాడుచును వెంట నరిగ నంబి
భక్తవరునింటకును జేర్చి పరమప్రీతి
హారతియొసంగె నాంచియు త్యాదరమున. 66

ఉ. ఎంతయదృష్టవంతు డిక
నీ చిరుతొండని వీపుమీద దా
నెంతయు గూరుచుండెను మ
హేశుడనంతుడు నవ్యయుండు న
త్యంతము యోగిచిత్తముల
యందు వశించెడి వేదవేద్యు డా
ద్యంతములేనివాడు సుమ
హాత్ముని వే,ధరియించెనిమ్ముగాన్. 67

మ. తన దాయింటికి యోగి దెచ్చి పిదపన్
దానుం మరిం భార్యయుం
వినయంబున్ భయభక్తిగౌరవములు
విఖ్యాతగా నెంతయో

యనఁబొందన్ దలలంటియారిచితడిన్ యా
యవ్వకస్ మోఁగికిన్
ఘనమౌదుస్తులొసంగిదన్నిపదిక, నాకై
లానవాసున్ స్వరన్. 68

గీ. అంతనేకాంతమైన గృహమ్మునందు
సర్వసంభారములఁగూర్చి స్వాంతమలర
దేవతార్చనగావించి సేవజేయ
బూనెనాదిదంపతులకు జ్ఞానసృష్ట. 69

ఉ. ఆ సమయంబునన్ శివుని
యోఁగతిపంపున పల్లెనుండియున్
వోసెలుసిద్దెనల్ కడు స్వా
దుత్వము బొల్చు జిలేబిశర్కరన్
జేసినలడ్డులున్ మరియు
చిమ్మిలిబెల్లపుటచ్చులాదిగా
భాసురలీలఁ గల్గునికి
బంపుచుమాయమయుః వచ్చెనంతలోన్. 70

సీ. పచ్చనిపట్టంబు పడతిదాధరియించె
భామలమధ్యమునవి భూతినెట్టి
ఉల్లివాసనపస్త్రల్లిచుండఁగ దేహ
మింగుపపరిమెళ మెసగుచుండ
కాయమ్ముఁ మెసవియా కాంతమధ్యముకొంగు
చెగట్టిగాబిగి జేసిమఱియు
ఘనకంచుబుఁ మీఁద కాషాయవస్త్రంబు
చేతియంటత్రాడి చెంబుదనర

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 71

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 72

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 73

కం. నెయ్యపుసుతుఁజంపియు నీ
యయ్యలకున్ బెట్టినట్టి యాకతినాత్మన్
యెయ్యెడగనివినియెఱుగను
యయ్యోయిటువంటిపాపు లవనింగలచే. 74

మ. కనియున్ బెంచినపిల్లవానినరకం
గా జేసి జంగానికిన్
దినగానర్పణజేయు నూనపులు ధా
త్రింగల్గి రేయీపురీ
జనులెల్లన్ గుమిగూడి పాపమనుచుం
ఛండాలకృత్యంబనన్
వినియున్ నీకునునచ్చుజెప్పియిక నూ
స్పింపగ నేవచ్చితిన్. 75

గీ. రోగులెల్లను కపటంపు యోగులగుచు
వనములంగలసిద్ధుల వలెను దేశ
దేశములనెల్ల తిరుగుచు దేవిరింప
కన్నకొడుకును జంపెడి ఖలుడుగలడె 76

గీ. ఆవగింజంతభూతిమై నలదుకొనిన
వినవె "గుమ్మడికాయంత వెఱ్ఱిపట్టు"
ననెడిసామెతగా మాయ మునివచించు
పల్కువిని కొమరుజంపగఁ బాడియగునె 77

గీ. గడ్డుగానకె యున్నాఁడు గానసేదు
తనయుఁజంపంగ వాఁడేటి తండ్రిచెప్పుమ
ప్రాణములగ వానిచిత్తమో మగవనిను మ
నిశువుజంపంగనొప్పుకు నెలతనీవు. 78

సీ. తిరువెంగనాంచిట కిక్కరి వేషముంగల
మాయజంగమదేవి మాటవినక
సర్వకారంబైన నిర్మలమతిఁ జూడు
శివయోగిశివుల విశేషభేద
మావంతయును యుండ దమ్మరో శంకరార్ధి
సర్వస్వమును శివస్వామిసొత్తె
శివుఁడె కర్తయు భోక్త శివుఁడె సర్వంబును
జగమెల్ల శివమయ మ్ముగ వచింత్రు

గీ. నీసత్త్వయింత నీవు చింతింపకమ్మ
జాలమేలమ్మ బాలింత రాలవమ్మ
చనులు చేపలు బాధించి నల్పునమ్మ
బిడ్డయాఁకలిగొనియుండు వేగబొమ్మ. 79

గీ. పాలు [illegible] నా మెప్పు [illegible]
వచ్చు [illegible] భవ [illegible]
అం [illegible] నా [illegible]
నా [illegible] 80

గీ. అం [illegible] చేసు [illegible]
[illegible]
[illegible]
వసుగు నీయుగ [illegible] 81

చం. లలనగు [illegible] నసుగు
[illegible]
[illegible]
[illegible] సం [illegible]
[illegible] భిన్న [illegible] గను
లక్షణయు [illegible] పిల్లనాసికిన్
జెలువుగ [illegible] నే [illegible] వల
శ్రీఘ్రముగా నలముక్తి కన్యతోన్. 82

కం. అనునా మెయటుల జేయుదు
ననిగురువుల యింటవిద్య నందుచు నెంతో
యనుగుణుడగు శ్రీమరుపి దా
గనిదోట్కొనివచ్చె భర్త కౌతుకమందన్. 83

గీ. మేనయత్తలు బంపిన మేటిభక్ష్య
ములను తేనియ నేతను ముంచిముంచి
తల్లిదండ్రులయూరించి దానుదించు
యింటిమూంగల జరియించు నిటులపిడప, 84

చం. తలజడవిప్పి చిక్కులను
దాగడునెమ్మదిగాగ దీసియుం
సలలితరీతిసంతయును
నంపిగనూనె సువాసనల్ దిశల్
చెలగగరాసి దేహమున
చెన్నగసంకుమద ద్రవంబునం
దలరగనెల్ల చోటులన
మంచితరీతి నలుంగువెట్టిరన్. 85

కం. పన్నీటిచేత నెంతయు
వన్నెగచిరుబంతిపసపు పరగనలది దా
నెన్నిక కస్తురిగంధము
మున్నా షీకాయపుడ్ద బోమెనురికియున్. 86

గీ. గోరువెచ్చని నీటపన్నీరుకలిపి
తీర్థమాడించిజడవేసి తేజమలర
సురలుపొగడంగసురపొన్న విరులుముడిచి
బట్టుకట్టికాటుకఁబెట్టి ఫాలమందు. 87

గీ. మూడురేఖలువెలిబూది మోమునందు
పొందుగాదీర్చికుంకుమ బొట్టువెట్టి
బరగక్రైజేసికొమరుని దరికిజేరి
యిట్లుగిరితల్లిసంభ్రములు నెసగమెసగ. 88

సీ. ఒక్కశివయోగినినుగోర నిక్కవముగ
యిచ్చెదమటంచుమదినిశ్చ యించినాము
నిన్నుజంపియువండియో నియమపరుని
పొట్టనింపింపనుంటిమో పుత్రయిప్పుడు. 89

గీ. వర! సుకుమార! నీదగు హృదయమందు
సరగ సంసారమును బాయు నాలకట్టి
చింత లేదుగ నాసికా కింక సనోని
అనిన సుకుమారుఁ గాంచి గణాధిపుఁడనియె. 90

శా. సంసారంబున భ్రాంతిలేదు మదిలో
సర్వేశ్వరున్ గొల్తు నీ
హింసం బొందుము పుట్టినట్టి సుతుం
జెప్పంగ నత్యంతమౌ
మాంసంబునగ జేసినట్టి సుతుం
జెప్పంగ నత్యంతమౌ నా
వంశంబట్టిది శంక లేదు గురులం
బ్రార్థింతు సంభావనన్.

గీ. మరణమంగీకరించిన వరసుతునకు
జంపదలచియున్నట్టి దంపతులకు
తారతమ్యంబు కల్గదు వేరె లేదు
వీరమాహేశ్వరాచార గౌరవమున. 91

గీ. యివ్విధంబున ముగ్వురు నేకగతుల
చందనిక మెచ్చికొనుచు బ్రోత్సాహమీయ
యేకనిశ్చయులై యుండి రెసగ మెసగ
చింత లేకుండె మది తదనంతరమున. 92

ఈయది శ్రీమన్మునివర వశిష్ఠగోత్రోద్భవ శ్రీ ఉమామహేశ్వర
వర కరుణా కటాక్ష లబ్ధ అనల్ప కల్పనా ప్రాభవ అనుదిన
తిరుపతి వెంకటకవీశ్వర శతావధాన సమయానువర్తన
సమధిగత సత్కవితాద్యుతి ఫుల్లసూనంబ
సుబ్రహ్మణ్యేశ్వర ఔరసపుత్ర అచ్చెమాచ్చ
యార్యదత్తపుత్ర శ్రీ చింతామణి
కవి ప్రణీతంబైన సిరియాళచరిత్ర
యందలి ద్వితీయావతంసము
సమాప్తము

# తృతీయావతంసము

శ్రీమంగళశుభకరునకు
క్షేమంకరశంకరునకు సితికంఠునకున్
ఈమత్కృతి నింజరరపుర
స్వామికిఁజెప్పితు భక్తిపద్వరదునకున్. 1

సీ. పాలిచ్చురీతిని పసిబాలుతొడలపై
తల్లి పన్నుండగా దగనొసర్చె
చందసికయునుహస్తప్రణామము సేయ
పార్శ్వభాగమునందు వర్తిలంగ
చిరునవ్వువెన్నెల చేరదిశల్ బర్వ
చిన్నిబుగ్గలమురువు చెలగుచుండ
శిశియూళ్ళునుదన కరములమోడ్చియు
సంతసంబునఁదను సాకారమిడగ

గీ. మెరుగుబెట్టినకత్తిదా నొరనుదీసి
చింతయునుమంతయునులేక మంతనమున
చందసికయునుపితరులు సరగనేక
గీతిశిరియాళునితోడ సంప్రీతిననిరి. 2

మ. నిరతంబున్ మదినిశ్చయించకుమి మా
నేస్తంబు సర్వంబునుం
స్థిరమంచుండలపోయబోకుమిక గా
సింజెందకె వ్వేళ నా
పరమార్థంబునఁగోరుచుండు మెదలో
పంచాక్షరీమంత్రమున్
గురుగానాల్కనుసంస్మరింపు మిక నీ
కుం జెప్పితిన్ నందనా. 3

ఉ. పాలినుసల్లుత్రిల్లపడ
  వైపసిబాలుబసుంపనెట్టి తా
చాలగవాడిగల్గునరు
  సంగగుఖడ్గముచేతఁబూని యా
బాలశిరంబు వేసరుక
  పార్వతీనాథసముజ్జ్వలా యా నీ
పాలఁబడంగ వచ్చితిని
  ప్రార్థనగైకొనుమంచు బల్కుచున్. 4

గీ. భూతలంబునఁబడిపొర్లి భూతనాథు
ధ్యానమొనరించు నానంద జ్ఞానమొదవ
శివశివాయంచుజిహ్వావచింపుచుండ
మరియుదక్కినజనులువిస్మయముజెంద 5

గీ. గాఢవారకసయ్యాది కందకుండె
మందహాసంబు నెమ్మోము నందుఁజెలగె
చెక్కులనుకాంతిధగధగల్ జెలగుచుండ
నలరినిద్రించుగతిశిరియాళుడుండె 6

గీ. అప్పతివ్రతమనుజుని యట్లజూగ
మాడిగెలచినసంతోష మందినట్లు
ఆకలిగొన్నసన్నంబు నమరినట్లు
యెంతయోవేట్కతోనుండి రెలమివారు. 7

గీ. పరగతిరువెంగనాంబియు భర్తయైన
నంబియును తమసుతునెంతో సంబరమున
బరగదెగటాచ్చిపిరశై వ్రతంబు
సలిపినానందవార్ధిని మెలగుచుండి. 8

సీ. యింగువమిరియంబు లింపగుధనియముల్
నీరుల్లి పసుపును నేయిమంచి
దాచనచెక్కయు దధిశర్కరయు లవం
గములు యాలకులను సమముగాను
పచ్చకర్పూరంబు బరిమళమెసగంగ
కుంకుమపూవుచే కొంకమలర
చింతపండునకొంత జీలకఱ్ఱల్లంబు
జాపత్రియునుమరి జాజికాయ

గీ. జేర్చియమృతోపాసమై చెలగునటుల
వండిపక్వాన్నములతోడ వరుసగాను
భోజనపుశాలయందునా పూవుబోండ్లు
కొంచుపరచిరినాంచియు చందనికయు. 9

ఉ. నిమ్మగజాచి సంబళులు
గట్టిగనీరునవోవనొత్తియున్
గమ్మనివాసనల్ దిశల
గ్రమ్మెడురీతినినేతవేచిదా
నిమ్మని సన్నమాంసమును
యింపుగజారుగవండి పిమ్మటన్
నెమ్ములు మూల్లబంగిలసి
నెంతయుగాచిరి నల్లచాపోగిన్. 10

గీ. వలయుసంబారములుమంచి వడియములును
ఆవునేతను సొగుపుదా నందువైచి
నాల్గురీతులపక్వంబు నమరజేసి
పప్పడములునొప్పవంటయు జరిపివారు. 11

గీ. కామునింగెల్చుహారంబు గల్గునట్టి
చిన్నశిరియాళు దేహంబు [illegible]
వంటకంబుగఁ [illegible]
[illegible] బెట్టియుంచితి [illegible] 12

సీ. [illegible]
నంటు [illegible] చేర్చి [illegible]
పన్నీరు చేకొంటు పరిశుభ్రముగఁ జేసి
రత్నకంబళిమును రాణఁ బరచి
దేవతార్చనకును శ్రీపాదములను గూర్చి
కర్పూరంపుముగ్గులా గదినిఁ బెట్టి
వాసనకై [illegible] బెట్టి
చెంబు నిండను నీళ్ళు చేర్చియుంచి

గీ. అతివయున్నయునమకూర్చి నయ్యవారు
నారగింపంగసమయంబు నయ్యెనంగ
చెలగిదోడ్కొనివచ్చెను శెట్టిజంగ
అయ్యవారినిచీకవ్వాయంటి రాగ 13

ఉ. దేవమహానుభావభవ
ధీయకృపారసధారచేమముం
గావగ వేడుచుంటి నీక
కాలమతిక్రమణంబు నొందగా
బోవుచునుండెగాన మము
బ్రోచియు భోజనమారగింపగా
రావలె సత్వరంబునను
రమ్యగుణాకర శ్రీకరా! శివా! 14

వ. అని సవినయముగ ప్రార్థించి తోడ్కొనివచ్చి

గీ. ఉన్నతాసనమందు గూర్చుండబెట్టి
పాదపద్మములు గడిగియు భక్తిమీర
చరణముదకమ్ములంగొని సతియు దాను
అపరిమితభక్తిఁ జల్లిరి యప్పుడు వారు. 15

గీ. అంతముదురును లేతగా నట్టియరటి
యాకుసంగలయానెడా నట్టెదీసి
పుదకముంజల్లి సభిఘార మొనరజేసి
యిటనటందను కడుభక్తి నెనసియుండ. 16

సీ. పాయసంబును సూప భక్ష్యమ్ములును మంచి
యిక్షుదాక్షాక్షీర మెలమిశర్క-
రయు ఘృతంబు సుదధి రహింరనావళియును
శాకపాకాదులు సమతగూర్చి
ముద్దుకొల్లాపి సూంస మును సంజులగ జేసి
అంచితంబుగను వడ్డించి గుడ్డి
యన్నపానైతము నట్లసేవడ్డించి
దేవమహాదేవ దేవదేవ

గీ. భక్తివిశ్వాసములతోడ భార్యదాను
భక్తవత్సల శివయోగి పార్వతీశ
అమృతతుల్యప్రయాహార మందుకొనుము
మాదునతులను గొనుమోయి మానుహేశ. 17

వ. అనిపలికిరి. అంతశివయోగియు

గీ. అరటియాకున వడ్డించి నట్టికూర
లరసియక్కట మాపవిత్రంబుభగ్నంబుజెందె
శివమునంగల మాంసంబు అగరెలేదె
మేలనధమాంగ మాంసమే నేటిభుజింతు. 18

శా. ఛీ ! మూర్ఖా ! వ్రతమెల్ల భగ్నము నగన్
జేయంగ న్యాయంబె నీ
వేమంచెల్లను నీటుగల్పితివిక న్
నివాన్నపకార్యాన్న నూ
యీ నూనసంబెక్క నేల నుప్రకము నం
జేసి ? పిడుంగాటా
సామాన్యంబటరా సమానమనిపంబుం
సంపూర్ణ మాహాత్మ్యశోకీ. 19

సీ. అనవిని చిదంబరుండు వణిభయంబంకయు
వెలవెల్లనై తెగు పెంగనాంచి
మోమునుండిలకించె ముందువంతిసదలు
మాంసంబు నివటువు మమ్ము సింగపుల్లి
చందనికయునని సర్వేశుసంతోషి
జ్ఞానులనెక్కుడైన గాంచినాను
కపటంబు నిజమునుం గనవలెంచిట్టి
చందంబు జేసితి సదమలాత్మ

గీ. వంటకము జేసి చాటుగా యింటవిడితి
మీమహాత్మ్యంబు దెలసితి నోమహాత్మ
వద్దనము జేతునంచు స త్వరము మీర
యటుల జేసిన టక్కరి యిటులబల్కె. 20

కం. నాదరిసూర్చుంపి యుఁదిను
మోదముతో నొకడు లేవ భోజనమింటన్
ఆదరమున సేజేయను
వేదంబున బలుక్కనుడులు వినగంజేదో. 21

గీ. మఱియునొక్క భోజనవినియమంబుగలదు
విన్నవాడునాపంక్తి యందున్నగాని
భోజనముసేయగాబుద్ధి పుట్టకుండె
నీదుసుతుడింటలేకున్న నీక్షణంబ. 22

గీ రహినిమగబిడ్డలేని నిర్భాగ్యునింట
భోజనము సేయగూడదు పోనిజంబు
"సుతులులేనట్టివానికి గతులుసున్న"
యనుచుబల్కెడినార్యోక్తి వినగలేదె. 23

గీ. మొదటతెమత్తోడనేబల్క నదినిజంబు
నాకుసుతుడింకనుం గల్గి నాడె? నూర
నాడబోయెనె? చదువంగ నరిగినాడె?
యెచటకేగెనటంచునే నిపుడుపిల్తు? 24

గీ. కట్ట వాడింకలేడను కొనిననేను
యెటులవీక్షించిబిలచిన నేమిఫలము
కూరలన్నంబునన్నిచ ల్లారిపోను
యనిన నత్తపోధనుడని ట్లనియెపిదప 25

గీ. నీదుసాధ్వియునెలుగెత్తి మోదమలర
నాల్గుదిక్కులునీదగు ననువుకొమరు
బిలువగావచ్చెనేనిసం ప్రీతిమీర
బంతినిడుకొనిభుజియింత మింతనిజము 26

గీ. రాకయుండినముదుసలి రమణికూడి
నేనుభుజియింపబోనుచూ నిక్కముగను
నీవుపడినట్టిపాట్లెల్ల నేలగలియుఁ
బిలువమనునీదుభార్యతో నెలమినుతుని. 27

చం. అనియిటు దెల్ప భార్యకిది
యంతయు జెప్పిననాను వేడ్కతో
వినియటు జేతునంచు కసు
విప్రసుతకీతిని సిధిలోసకన్
జనిపతియాజ్ఞకీతితన
సతున్నతుడై శిరియాళు జెచ్చటన్
గసగసు తేమికిన్ వగచి
ఘట్టిగ దాసిటు బల్కె నెంతయున్. 28

ఉ. ఆవళి నాంబియున్ దెసల
నన్నియు మ్రోగెనురీతి నుప్పుడే
రావటెనోరి పుత్రా! యిటు
రమ్మని శీఘ్రముగాగ నింటిలో
దేవుని యాజ్ఞమీద నటు
తీవ్రగతిన్ బిలువంగ బూనితిన్
శ్రీవిలసిల్ల వేగనిటు
జేరిన సంతసముప్పతిల్లెడున్. 29

శా. రారా! చిన్నకుమార! వైశ్యకులచం
ద్రా! రార! యిచ్చోటికిన్.
రారా! మన్మథరూప! నాయనుగుపు
త్రా! రారయిచ్చోటికిన్.
రారా! యోనుకుమార బాలశిరియా
ళా! యంచుధ్యానించగా
నారామామణి మ్రోలనిల్చె
నెదలో నాశ్చర్యముప్పొంగగన్. 30

గీ. దసరగా వ్యంజనపుసుగంధంబు దేహ
మందు నంతయు ఘుమఘుమం బై చెలంగ
మోము చందురు డానంద మొంద, గాన
వచ్చె శిఖిసూను డాయతి యచ్చెరువడ. 31

వ. అంత వారానంద మొందుచుండగా

ఉ. తెల్లని దేహముం జడల
తేజము నొందెడు బాలచంద్రుడుం
నల్లని కంఠముం మెడను
నాలుగు, ఫాలమునందు నేత్రముం
యెల్లజగంబు లేలు జగ
దీశ్వరి పక్కను నిల్చియుండగా
చల్లని దృష్టులం బరగు
శంకరు డంత ప్రసన్ను డయ్యెందాం. 32

గీ. అంత చిరుతొండనంబి దా మంతనమున
భక్తివిశ్వాసములును సంభ్రమము దనర
ఈశు పదసేవయెడ చిత్త మెసియుచుండ
నమ్మహాదేవు నిట్లు దా నభినుతించె. 33

ఉ. దేవ మహానుభావ భవ
దీయచరిత్రము లద్భుతంబులై
పావన మౌచు యీ భువన
వంద్యము లై చెలువారుచుండునో
దేవర ! మీకృపారసము
దీనులపై నిక జూపవేమి మా
భావములందు నెంచి బహు
భంగుల ప్రస్తుతి జేతు మీశ్వరా! 34

మ. హర ! గంగాధర ! ఫాలనేత్ర ! రిపు సం
హారా ! దయాంబోనిధీ !
వరగౌరీకుచకుంకుమాంకగుల స
త్పాటీర బాహ్వంతరా !
కరముల్ మోడ్చి నమస్కరించితిని మో
క్షైవల్య సంధాయకా !
చరణంబుల్ శరణంటి నందు మిక నీ
శా! బ్రోవు సర్వేశ్వరా! 35

మ. నిరతంబున్ నిను గొల్చి భక్తనిచయుల్
నిత్యంబు నీ సన్నిధిన్
పరమామోదముతోడ నుందు రని చె
ప్ప న్వింటి మున్మాటికిన్
మొర నాలించియు నాశ లన్నియును ని
ర్మూలంబుగా జేయు మీ
చరణంబుల్ శరణంటి నందు మిక నీ
శా ! బ్రోవు వీరేశ్వరా ! 36

మ. స్థిరమౌ నీదగు నామమంత్రమును మా
చిత్తంబులన్ నమ్మి తో
పరమేశా ! గిరిజాధవా ! మురహరా !
ఫాలాక్ష యం చాత్మలో
పరితాపంబును జెందు భక్తతతి కా
పాడంగ విచ్చేసితౌ
చరణంబుల్ శరణంటి నందు మిక నీ
శా ! బ్రోవు భీమేశ్వరా! 37

సీ. మహనీయ నీ దగు మహిమల దెలియంగ
నల వశానివరులకు నలవి యగునె
యీశ్వర నీరూప మేవేళలందైన
వేదాంతదృష్టుల వెలయుచుండు
యిందుశేఖరు డెందమందు ధ్యానించంగ
యీషణత్రితయం బదెల్ల బాయు
భవ ! నీ శిరమ్మునం బరగు యీ సురనది
రంగ త్తరంగముల్ పొంగుచుండు

గీ. భువనవందిత జగదంబ యెవని పత్ని
వాసుకియు తక్షకుండును వరసుకుండ
లమ్ములై యుండు యెవని కర్ణమ్ములందు
అమహేశుడ నీవు గావె మహాత్మ ! 38

గీ. రాజసంబున సృజియించు ప్రభు వెవండొ
సాత్వికంబున బోషించు స్వామి యెవడొ
తామసంబున హరియించు దైవ మెవడొ
అట్టి దేవాదిదేవుడ వయ్య నీవు. 39

సీ. శ్రీపార్వతీనాథ ! శ్రితజనమందార !
దీనశరణ్యా ! యో దేవ దేవ !
పన్నగభూషణ ! సన్నుతామరవంద్య !
దీనశరణ్యా! యో దేవ దేవ!
శ్రీసదాశంభో! సువాసుకి భూషణ !
మునివంద్య! నీకు నమోస్తు దేవ !
పరమేశ్వరా ! భక్తవరకల్పకద్రుమా
అరహరగాదు మా శరణు దేవ !

గీ. సర్వలోకాదినాథ! మా శరణు దేవ!
సకలభూతేశ! శంకర! శరణు దేవ!
సకలసజ్జనేశ! విశ్వేశ! శరణు దేవ!
దీనులను మమ్ము బ్రోవు మా దేవ దేవ! 40

గీ. అనుపమానంపు సజపమను సద్విభూతియు
దావదేవు డనంతుండు సత్యయుండు
సర్వజీవుల సనుబుద్ధి సాకుచుండు
నట్టి సర్వేశ నిన్నాత్మయందు దలతు. 41

కం. శిరి పోగుజేయుటయు మరి
వరపుత్రినియందు ప్రేమ వరలెడుభంగిన్
నిరతము నొక క్షణమైనను
పరశివ నినుగొల్వ ముక్తి బడయుదురుగదా. 42

సీ. సర్వలోకాధిప! సనకాదిమునివంద్య!
శర్వ! యుమేశ్వర! శరణు శరణు
సచ్చిదానందుండ! స్వప్రకాశ! మహేశ!
జగదేకవంద్యుండ! శరణు శరణు
నిర్వికల్పుండవో నిగమాంతసంచార!
సర్వలోకాధ్యక్ష! శరణు శరణు
నిర్గుణబ్రహ్మవు నిర్మలజ్ఞానివి
సాధుమనోల్లాస! శరణు శరణు

గీ. మూడుమూర్తుల కాధారమూర్తి! శరణు
జగము లెల్లను నేలెడి స్వామి శరణు
యెల్ల జీవుల రక్షించు యీశ! శరణు
దీనజనవంద్య! మమ్మేలు దేవ దేవ! 43

# దండకం

శ్రీమన్మహాదేవ దేవా భవానీమనోనాయకా- శంకరా నీలకంఠా విరూపాక్ష- లోకేశవిశ్వేశదక్షాధ్వరధ్వంస- హాలాహలాహారయో మేరుధీరా- విరూపాక్ష నీకీర్తియీ రేడులోకంబులుంనిండె భూతేశమృత్యుంజయా- వేదవేద్యా- సురోత్తంసకామారి- .సర్వజ్ఞ సర్వేశ ముక్కంటి దైత్యారి- వ్యాఘ్రాసనా శూలపాణీ- కృపాంభోనిధే- యోజగద్వంద్య దీనాళిసంరక్షకా- యోగులెల్లం సదా జ్ఞాననిష్ఠం నినుఁ జూడగందుర్గదా- నీజటాజూటమందుఁ- దగన్- గంగరంగౌతరంగమ్ములుం- చెంగలించుఁ- విభూతిన్ రహిన్‌దాల్చి- రుద్రాక్షమాలల్- ధరించంగ నవ్వారికిన్ భోగ- భాగ్యమ్ములుం సంతతారోగ్యముఁ- దివ్యదీర్ఘాయువుం జేసి రక్షింతువో- వామదేవా భవచ్చర్య లెన్నంగ- శేషాదులుఁ జాలరో- దేవ యీలోక మేలంగ సర్వంబు నీవేదగన్- మూఢచిత్తుండ- నజ్ఞానుఁడన్ నిన్ను నర్చించి- బిల్వంబులామల్లిచామంతిపున్నాగ సౌగంధికాద్రోణపుష్పాదుల ర్పించి యెల్లం- సదాభక్తినిం బూజగావించు- మర్త్యాళి కత్యాయురారోగ్యసంపత్తులుం జేర్చు- వంతమ్మునం ముక్తిసిద్ధించునో దేవ- యాసోమసూర్యాదులుఁ- తారలా మూడు మూర్తుల్ దగన్ నీవె- ఇంద్రాదిదిక్పాలకుల్- పంచభూతంబులుఁ సర్వలోకంబులుఁ- సర్వమౌనీంద్రవర్గంబులున్ నీవెగా- భక్తమందార మాండవ్య శాండిల్య కణ్వాదులుఁ- శ్రీశుక వ్యాస మైత్రేయులుఁ- లోనుగాఁగల్గు- మౌనీంద్రులెల్లప్పుడుఁ- మిమ్ము హృత్పద్మమధ్యమ్మునం గల్పి- మీరూపముం గాంచి- ఆనందముంజెంది- యుందుర్గదా- నందివాహా నినుం- సాంధ్యకాలంబునం- దర్శనంబుఁ దగన్‌జేసి- దీపంబులుఁ- గాంచువారల్- మహాజ్ఞానసంసిద్ధులౌదుర్గదా- నీమహత్త్వంబు నెన్నంగ- నేనెంతవాడన్- స్థిరంబైన యైశ్వర్యమున్- శ్రీయునారోగ్యమాయుష్యముఁ- గూర్చి రక్షించుమా- లోకకళ్యాణరూపా త్రైకైవల్యసంధాయకా- నీకు- దాసానుదాసుండ రక్షించుసర్వాత్మకా- పార్వతీనాథ దేవా- నమస్తే- నమస్తే- నమస్తే- నమః. 44

మత్తకోకిల

నిన్ను నీశ్వరఁ దేవదేవ! మునీంద్ర వందితయోగివా!
సన్నుతించెద నెమ్మనమ్మున సర్వమంగళనాయకా!
పన్నగేంద్ర విభూషణా! హర! భక్తపాల! యుమాపతీ
సన్నుతామరవంద్య మిమ్ముల సంస్మరించెద బ్రోవుమా. 45

కం. అని యిట్లనేకవిధముల
వినుతించిన శంకరుండు వేడుకమీరం
గను నో చిరుతొండా నీ
వును తుంబురు డవుదునుమ్మొ పూర్వమునందున్. 46

కం. ఆరయ నీ శిరియాళ కు
మారుడు నిక్కముగ మా కుమారుఁడుజుమ్మా
ధీర తిరువెంగ యచ్చర
యారీతి జనించిరొక్క హేతువుచేతన్. 47

గీ. మీరు మీస్థానములయందు జేరి తొంటి
చందమున నన్ను గొల్చు చానందముగను
నుందు రీరలు కైలాస మొందగలరు
రందు వేగమె నిజశరీరములతోడ 48

మ. వసుధన్ సద్గ న శిక్ష పంపెనగు మా
న్నై [illegible] యుం గాంచుచున్
నన జన్మించిన వేయి గోత్రములతో
పన్నుగ [illegible]
[illegible] మా [illegible]
[illegible]
[illegible] గలిగిన
[illegible]! [illegible]! [illegible]. 49

గీ యట్టివారల విడనాడి యచటి కేను
వచ్చుటకు నాదు నెమ్మనం బిచ్చగొనదు
గాన వారలనందఱ గరళకంఠ !
తోడుకొనిపోవు దేని నీతోడ వత్తు 50

గీ. ఆటులఁ జేయకయున్నను నరుగుమయ్య
భక్తతతి కేని యేమిలోపంబు లేదు
మాదు బంధులగూడి నేమంబుమీఱ
యెల్ల వేళల నిను గొల్చుచుందుమభవ. 51

ఉ. అంత ముదంబు నంది హరు
డాదర మొప్పగ నంబివర్యునిఁ
జెంతకుఁ జేరదీసి తల
చేతను దువ్వుచు నోయి భక్త ! ర
వ్వంతయు చింత నొందకుమి
వాడల నేడును నీదు వారలున్
సంతస మొప్ప మాపురికి
సత్వరరీతిని రం డికందరున్. 52

వ అనుచు శ్రీహర్షనందభరితుం డగు నమ్మహేశ్వరుండు వెండి కొండయోరకుం బయనించుచు - భక్తవరు నుద్దేశించి నీవల్ల నీభూమండలం బెల్ల పవిత్రమైనది కాబట్టి నీకు కావలసిన దెద్దియేని కోరిక కలదేని కోరుకొనుమన, నాభక్తుండు నిన్ను చూడగలిగినవెన్క నాకు గావలసిన దెద్దియు లేదు. ఐన నది యిట్లగుగాక. 53

భ ర త వా క్య ము.

సీ. సస్యానుకూల వర్షంబులుం గురియుగా
పంటల రత్నాలు పండుగాక
ఆధియు వ్యాధియు నంటక ప్రజలెల్ల
యారోగ్య భాగ్యాల నలరుగాక

ధనధాన్యములు పెంపు నెనయుచు త్యాగంబు
దానధర్మంబులం దనరుగాక
నిత్యకళ్యాణమై నెగడుచు పచ్చని
తోరణా లింటింట బరగుగాక
గీ. ధర్మబుద్ధియు సత్యసంధతయు శాంత
చిత్తతయు దైవభక్తియు చెలిమి వెలయ
వనితలెల్లరు పతియును వర్తనమున
ఇల కృపేశ్వర ! కరుణచే వెలయుగాత. 54

ఆ. వె. నీదు యీచరితమునెలకొన నాచంద్ర
తారకముగ జదువఁదగను వ్రాయు
విన్న నమితశుభము లున్నతిసుఖములు
కరుణ నెరప వెలయు గాక జగతి. 55

---

గద్యం.

ఈయది శ్రీమన్మునివర వశిష్ఠగోత్రోద్భవ శ్రీ ఉమాకృపేశ్వర వర
కరుణా కటాక్ష లబ్ధ అనల్ప కల్పనాప్రాభవ అనుదిన తిరుపతి
వేంకటేశ్వర శతావధాని సమయానువర్తన సమధిగత
సత్కవితాయుత ఫుల్లమాంబాసుబ్రహ్మణ్యేశ్వర
ఔరసపుత్ర అచ్చమాచ్చయార్య దత్త
పుత్ర శ్రీచింతామణికవి ప్రణీతం
బైన సిరియాళచరిత్రమంజరి
తృతీయాశ్వాసము
సమాప్తము.
ఇతి తృతీయాశ్వాసము.
సర్వము సంపూర్ణము.

---

రిపబ్లిక్ [illegible], కాకినాడ, 1959.

# తప్పొప్పుల పట్టిక

| పేజీ. | పంక్తి. | తప్పు. | ఒప్పు. |
|---|---|---|---|
| 3 | 4 | నిర్భంధ | నిర్బంధ |
| 4 | 6 | సౌజన్యుడు | సౌజన్యుండా |
| 1 | 2 | చింతామణీ | చింతామణి |
| 7 | 16 | సు. కబ్బపుఫణితిన్ | విశిష్టప్రతిభన్ |
| 8 | 14 | వాగ్వధి | వాగ్వీధి |
| 12 | 8 | మితృనిన్ | మిత్రునిన్ |
| ,, | 15 | నిరుద్జ | నిరుద్ధ |
| ,, | 22 | కృపేశశివునకున్ | కృపేశానునకున్ |
| 13 | 15 | అన్ని | నన్ని |
| ,, | 22 | బరగె అతనికి | బరగె నతనికి |
| ,, | 24 | శీతన్న | సీతన్న |
| 14 | 4 | మూఁడుమూర్తులరీతిగా మొనరి రందు | మూఁడుమూర్తులయవతారముల్ విడినడె |
| ,, | 19 | పిస్న | పిన్న |
| ,, | 24 | తరడ్రి | తండ్రి |
| 15 | 1 | శీతన | సీతన |
| 17 | 8 | విస్రుతి | విశ్రుతి |
| ,, | 10 | అను | అను |
| ,, | 11 | శీతన్న | సీతన్న |
| ,, | 15 | లక్ష్మణ | లక్షణ |
| 18 | 1 | శీతప | సీతన |
| ,, | 8 | ,, | ,, |
| ,, | 10 | అగాంచెన్ | లఁగల్గిరె |
| ,, | 11 | చేత | తోడ |
| ,, | 24 | వందిత | వందిత |
| 19 | 12 | రించెను | రించెన్ |
| ,, | 14 | జేయు | జేయ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 20 | 8 | సాయమ్ము | నాయమ్ము |
| ,, | 17 | మూంబక | మూంబిక |
| 21 | 21 | అట్టి | 22 పంక్తి మొదటిది |
| 22 | 1 | లేమికి | లేమి |
| ,, | 9 | విరశి | విల్లు |
| ,, | 20 | గలింగా | యోగస్థై |
| ,, | 22 | పుత్ర | పుత్రు |
| 23 | 13 | భక్తివాడు | భక్తిగలిగి |
| ,, | 16 | పంక్తి తప్పు | ఆదృష్ట మూపనయనంబుఁ బా నసటుఁ జేసె. |
| 24 | 5 | సర్వవేళలయందు | సర్వ కాలములందు |
| ,, | 13 | శీత | సీత |
| ,, | 16 | కోగత | కోటత |
| ,, | 20 | తాన్ | దాన్ |
| ,, | 24 | అరగా | అరిగా |
| 25 | 6 | పత్రితియోటనన్న ముల్ | నిరతాన్న దాతస్థై |
| 26 | 8 | పురంబునందునన్ | పురీవరంబునన్ |
| 27 | 5 | నాథునభిషేకించి పిమ్మట | నాగాగ్నిషేకంబు గావించి పిమ్మట |
| ,, | 10 | పంక్తి తప్పు | అలగుహాశ్వరునకు సంజలించి |
| ,, | 12 | పూజించి | సమర్పించి |
| ,, | 17 | నందికేశుడు | నందికేశుని |
| ,, | 19 | మొసరి | మొగ్గు |
| ,, | 21 | మార | మూర |
| ,, | 24 | యయోధ్యనంతటన | సాకేతపురమునక |
| 28 | 1 | జరిపి | సలిపి |
| ,, | 4-5 మధ్య | పంక్తికి మూరుగా | పొండియుం గాళికిం వచ్చి చేద్కు మూర. |
| ,, | 9 | ఫల్గుణీ | ఫల్గునీ |
| ,, | ,, | వడసి | బరసి |
| ,, | 10 | గాయేయమునందు జర్ప | సత్త్రియమందు జర్ప |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 29 | 9 | మా సంమ్మె | మా సమ్మె |
| ,, | 10 | అందున | ములయందు |
| ,, | ,, | గాంచ | గాంచు |
| ,, | 12 | కాశీదారినే | ఇంటికినిరాక |
| ,, | 15 | నునరిగి | వకరిగి |
| ,, | 18 | నుండి | చేసి |
| ,, | 20 | గంగా | క్షీరా |
| 30 | 2 | మీద | మీర |
| ,, | 4 | లీలయ | మొర్రికెక్కన |
| ,, | 6 | మరల | మలర |
| ,, | 18 | 2 వ పాదమునకు బదులు | శ్రీకర కామాక్షి నందు సేవించి యటక్ |
| ,, | 20 | వేతిరుమల | వేదిరుమల |
| 31 | 8 | సరిగి | సరవి |
| ,, | 10 | దడంబు | దండంబు |
| ,, | 12 | పెట్టి నందిచ్చువారు | పెట్టి యందిచ్చిపిదప |
| ,, | 24 | పంక్తి | వెడలి స్నానంబుఁ జేసిరి విధముగాను |
| 32 | 4 | పంక్తి | బయలుదేరిరి మంగమాంబను గనుగొన |
| | 17 | బెడవాడ | బెజవాడ |
| | 24 | రతికిరి | యతికిరి |
| 33 | 6 | చెన్నుభాట్లా | చెన్నుఫాట్లా |
| | 13 | ఖ్యుడన్. అ | ఖ్యుడౌ, న |
| | 15 | తగుకొమరితెయున్ | తయుకొమరితె తా |
| 36 | 20 | శౌజ్ఞ | సంజ్ఞ |
| 41 | 24 | రమ్మ్మమాటకు నీవు | రమ్మని యనియె నతడు |
| 42 | 4 | సుభ | శుభ |
| 43 | 5 | వచనం | వచనము |
| | 15 | అనిన విని | అన విని |
| | 20 | దగ్గిర | దగ్గర |
| | 22 | రందునన్ | రై వేసన్ |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 44 | 3 | వింజరము | యింజరము |
| | 8 | ఆయువులు | ఆయువును |
| | 16 | మణీపేగు | మణిగసేరు |
| 45 | 22 | సేవించి | సేవించె |
| 47 | 9 | బుగ్గైన | బగ్గైన |
| | 14 | మణికిజనక | మణికిమ |
| 48 | 22 | సంమ్మాన్య | సమ్మాన్య |
| | ,, | మహాలక్ష్మి | మహాలక్ష్మి |
| 51 | 10 | సేతరు సత్కులం | సేతర సత్కులం |
| | 24 | నమ్రిత సెలంగ | నమ్రితలుసెలంగ |
| 53 | 18 | వసధ | వసుధ |
| | 19 | పల | వల |
| 54 | 22 | కంటికి | కన్నుల |
| | 23 | జెంచలత | చంచలత |
| 55 | 24 | శేక | శేము |
| 56 | 8 | ద్రౌపదీతుల్య | ద్రౌపదీదేవి |
| 57 | 24 | పంక్తికి | నీలచూచుకము లన్నులత కాదట |
| 58 | 5 | మగాళ్లుచుండ | గ్రాలుచునుండంగ |
| 68 | 20 | సావధానముగ వినుము | వినుము సత్యమ్ముసుమ్ము |
| 69 | 19 | పత్రిభలచేతనుదనుజ | పత్రిభలచే దనుజాల |
| | 23 | లెసగు | లోసగు |
| 73 | 4 | దృష్టి | దృష్టి |
| 76 | 11 | అనుదిన | అనుదిన |
| | 12 | సమయానువర్తన | సమయానువర్గన |
| | 14 | అచింతామణీ | శ్రీచింతామణి |
| | 16 | కఠంసము | కఠంసము |
| 77 | 9 | శిరమున | శిరమున |
| | 10 | పదిలపరచు | పారజేయు |
| 78 | 2 | పాగెను | సాగెను |

| | | | |
|---|---|---|---|
| 79 | 11 | వానినొక తేజోనుడొ వాని | పుణ్య తేజఃప్రభాపరిపూర్ణ |
| | 13 | భక్తు | భక్తు |
| 80 | 11 | అఘముల్లెను | అఘము నెల్లను |
| | 13 | ఒమనుజవర్య | ఓమనుజవర్య |
| 81 | 15 | నెరుకబడక | యెరుకబడక |
| 82 | 3 | శైవచ్రితంబు | శైవచరితంబు |
| | 16 | వైశ్య | వైశ్య |
| 83 | 13 | ధైర్య | ధైర్య |
| | 20 | సేవింప మీరాకకై | శుద్ధాత్మ తేజోమయా ! |
| 84 | 24 | యింపు యిదివృథా | యింపుమిది వృథా |
| 85 | 7 | నేకమస్కులై | నేకమనస్కులై |
| | 9 | యింతకును | నింతకును |
| | 12 | దుస్తరము | దుస్స్వరము |
| 86 | 12 | శాల్తట్టగా నిట్లనెన్ | శాల్గన్ బడంగా ననెన్ |
| | 17 | వారి | వాని |
| | 20 | సంకోశము | సంకోచము |
| 87 | 1 | గివయోగి | శివయోగి |
| | 6 | నధీనంమ్మ | నధీనమ్మ |
| | 16 | చెలింప | చలింప |
| 88 | 24 | వటచ్చితిన్ | వచ్చితిన్ |
| 89 | 5 | పలికీవ | పలికిన |
| | 24 | అవేలయింక | లువేయునేల |
| 90 | 7 | బెట్టిగదా | బెట్టిరిగదా. |
| 93 | 19 | ఉల్లివాసనవిస్తరిచు | ఉల్లివాసనవిస్తరిల్లులు |
| 94 | 3 | తిరుకాంగనాంబి | తిరుకాంగనాంచి |
| | 10 | సోరది | సారిది |
| 95 | 18 | పోత్తె | సాత్తె |
| 97 | 5 | రాసి | బూసి |
| | 16 | ఫాలమందు | బాలకునకు |
| 98 | 4 | సుకుదూరుడా | సుకుమారుడా |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | 9 | బుదగ | బున్దగ |
| | 12 | సంబాతడున్ | సంబాతడున్. |
| | 24 | ఫుల్లమాంబ | ఫుల్లమాంగా |
| 99 | 9 | చిరినవ్వు | చిఱునవ్వు |
| 100 | 24 | సలిపిశానంద | సలిపి యానంద |
| 101 | 9 | అమృతో హానస్మై | అమృతోపమానస్మై |
| | 13 | సబళులు | సంఘాడులు |
| | | | |
| 102 | 1 | కామునింగలు | కామునికి కల్గు |
| | 14 | పరియోగ్యనంగ | పరియోగ్యనసగ |
| | 16 | అయ్య | మయ్య |
| 103 | 7 | వుదకము | యుదకము |
| | 23 | ఈపంక్తిక మాగుగా | గనియు పరట మాత్రికము భగ్నంబుఁ జేంగ |
| | 22 | మార | మార్గ |
| 104 | 1 | భగ్నమానగన్ | పాడుబడగా |
| 105 | 24 | భార్యతో | భార్యను |
| 106 | 9 | శాంబియున్ | శాంచియున్ |
| | 10 | కీలియాళ్ళడే | కీలనిపుడే |
| 107 | 5 | జడల తేజము | జడలఁ తేజము |
| 108 | 6 | సంధా యి కా | సంధాయకా |
| 110 | 9 | శిరి | సిరి |
| 111 | 1 | శాయి కా | శాయక |
| | 12 | బిల్వంబులా | బిల్వంబులన్ |
| | 19 | మిమ్ము | నిన్ను |
| | 20 | మీ | నీ |
| 112 | 1 | నీశ్వరః | నీశ్వర ! |
| | 4 | మిమ్ముల | నిన్ను |
| | 9 | శిరియాళ | సిరియాళ |

---